

DIVANDER

Bülteni

**YIL:2 SAYI:3
HAZİRAN 1998**

DIVANDER

**DÖRTDIVAN
KÖROĞLU
2.YAYLA ŞENLİĞİ**

DİVANDER
DÖRTDİVANLILAR Kültür
 Yardımlaşma Dayanışma ve
 Güzelleştirme Derneği Bülteni

YIL: 2 SAYI: 3 HAZİRAN 1998

SAHİBİ:

Dörddivanlılar Kültür
 Yardımlaşma Dayanışma ve
 Güzelleştirme Derneği Adına
 Yönetim Kurulu Başkanı
 Ethem ERTÜĞ

Genel Yayın Yönetmeni
 Halilullah ÖZCAN

YAYIN KURULU

Ethem ERTÜĞ
 Halilullah ÖZCAN
 Recep ŞENGÜN
 Mehmet YILDIRIM
 Yüksel DEĞERCAN
 Nihat GÖKÇEÖĞLU
 Almet KOÇAK

Fotografatlar: Melunet YILDIRIM
 Ahmet KOÇAK

DAĞITIM ve YAZIŞMA ADRESİ

Dörddivanlılar Kültür
 Yardımlaşma Dayanışma ve
 Güzelleştirme Derneği
 İlkit Sok. 16/3
 Sıhiye/ANKARA
 Tel/Fax: (0.312) 230 49 59

- ★ Para ile satılmaz
- ★ Bütçende yer alan yazılarındakilıklar ve
 gönüpler yazarlarına aittir.
- ★ Bütçemiz Basın Ahlîk Yasası'na
 uygun bir taahhûl eder.

Tanıtım & Rəsmi: Yıldız Ofisi Teşkilatı
 Tel: (0.312) 342 31 11 - 12 - (0.312) 341 95 56
 Fax Çapçı: Detay Bütçesi (0.312) 311 11 27

İÇİNDEKİLER

Başyazı (Ethem ERTÜĞ)	2
Koroğlu'nu Beklerken (Mustafa YILDIZ)	3
Orman Sevgisi ve Bolu'ya Tayin Olmak (Recep BAĞCI)	4
Tunzır ve Yaylalarımız (Zafer YURTSEVER)	4
Güçlü ve Huzurlu Toplumun Temel Esasları (M. Lütfi ÖKSÜZ)	5
Gök Ya Da Tükendişimin Diğer Adı (Ahmet KOÇAK)	6
Bölgelede Koroğlu'nun Tarihi Şahsiyeti (Halilullah ÖZCAN)	8
Dörddivan'ın Akıllı Kaynanalar (Av. Yener BANDAKÇIOĞLU)	10
Avrupa'daki Türklerin Bugünü ve Yarını (Servet YÜKSEL)	11
Dörddivan Ekonomisi (Ahmet ERSOY)	12
Koroğlu (Recep ŞENGÜN)	14
Bebeklik Döneminde Beslenme (Dr. Safiye YILDIRIM)	16
Haber Halkı	19
Medyada Dörddivan	27
Dörddivan Türbeleri	28
Unutulan Geleneklere Ağıt (Hükümdeendir Ahmet KOÇAK)	29
Köy ve Köyün İdaresi (Av. İdris ATALAY)	30
Dörddivan'da Evlenme Olayı ve Aşamaları (Hıdır BOZ)	32
Aşağı ve Yukarı Düğer Köyü (Bekir ÖZALP - Recep ŞENGÜN)	34
DIVANDER'e Başarılar Dilerim (M. Ziya KAHRAMAN)	36
Şirler	37
Spor	38
Dörddivan'a Özgü Kelimeler	39

B A Ş Y A Z I

Değerli hemşehrilerimiz, bülteninizin ikinci sayısının çıkarılışından bu zamana kadar bir seneye yakın bir süre geçti. Üçüncü sayımızı ancak çıkartıp siz hemşehrilerimizin okuyuşuna sunabildik. Geçen bu süre içerisinde bolgemize ve insanlarımıza faydal olabilmek için yoğun bir şekilde çalışmalarda bulunduk.

Şöyle ki:

Derneğinizin öncülüğünde ilçemizin Sayık Köyü'nde doğan ve fini dünnyaya yayılan halk kulturunuz Koroğlu'nun şanına yakışır bir şekilde 1997 Haziran ayı son pazarında Koroğlu Yaylalarında "Koroğlu 1. Yayla Şenliği"ni düzenledik. Gerek hemşehrilerimizden, gerekse yabancılardan belde-

nin çok üzerinde katılım olmuştu. Gösterilen bu ilgi ve alakadan güç alarak 1998 yıl Temmuz ayının ilk pazarında "Koroğlu 2. Yayla Şenliği"ni düzenliyoruz. Bu lususta gerekli bilgi ve davetiyeler zamanı gelince sizlere duyurulacaktır. Derneğinizin girişimleri neticesinde geçen yılın sonbaharına doğru Türkiye Radyo Televizyon Kurumu TRT tarafından "Yörelerimiz Türkülerimiz" adlı programın yapıcılardan bir

meni Mustafa SEMİN beye ve ekibine teşekkürlerimizi bildiririz.

Ayrıca bu programın gerçekleştirilişinde emeği geçen ilçemiz Kaymakamı'na, Belediye Başkanı'na, Halk Eğitim Müdürü'ne ve Doğançilar Koyu Muhtarı ve halkın da teşekkür ederiz.

Aziz hemşehrilerim, yıl içerisinde gerek ilçemizde, gerekse Ankara'da sosyal çalışmalarımız devam etmiştir. Geçen Ramazan ayında Ankara'da hemşehrilerimize iftar yemeği verilmiş olup, bu yemeğe çok büyük ilgi ve alaka görmüştür. İlçemizde her yıl düzenlenen Şehitleri Anma ve Ağaç Dikme Törenleri'ne Yönetim Kurulumuz da katılmış ve şehit ailelerine gümüş antasma hediye vermiştir.

Aziz ve muhterem hemşehrileri-

Yönetim Kurulu Demek merkezinde çalışırken.

miz, gerek mahalli basınyla, gerekse sizlerle görüşmelerimizde ilçemizin çok bozuk olan ekonomik durumunu ve hızla devam eden göç olayını dile getirmektedir. Bu olay ilçe-

mizin büyük sorundur. Bu sorunu

çözmenin en önemli yolu ise ilçemize ottoyoldan giriş çıkışın verilmesi ve yayla turizmi açısından bölgede gerekli hamlelerin yapıl-

Ethem ERTÜĞ

DİVANDER Başkanı

İnşaat Mühendisi

Petroloji Tek. İş. Es. Daire Başkanı

ması ve dumansız sanayinin yörümde gelişmesidir. Otoyol sorununuzun çözümü için, hem geçen hikmete ait milletvekili hemşehrilerimiz hem de bu döneme ait milletvekili hemşehrileriniz hizlere mütdeyi verdikleri halde, halen yolla ılıgılı somut bir adım atmış değildir. Organize Sanayi Bölgesi için müsa-

it Hazine yeri mevcut olup, 1998 programına gitmesi teklif edilmesine rağmen maalesef yatırım programında yer almamıştır.

Değerli hemşehrilerin sizlerle yaptığınız devamlı görüşmeleriniz işığında ilçemizde gerçekleştirmeyi düşündüğümüz halde açık yatırım çalışmalarımız son aşamadadır.

Yaptıtan araştırmalar neticesinde bölgeimize en uygun olduğunu ittihâdımız ahşap sanayi üzerine şirket kurulma noktasına gelmemiştir. İnşallah bu konuda sizlere çok kısa zamanda duyuru yapılacaktır.

Sayın hemşehrilerimiz ilçemiz için, insanlarımız için birbirini daha çok sevelim birbirimize daha çok destek ve moral verelim.

Hepinize saygılar sunarım.

KÖROĞLU'NU BEKLERKEN...

Anadolu'man tamanıyla hiç bir zaman keşfedilemeyecek sonsuz bir hazine olduğumu düşünüyorum. Bazen bir köy düğününde bir parçasına salıp olursunuz hazinenin. Bazen bir kılımın nağışında karşılaşırımsınız. Bazen somu gelmez bir sevda üzerine söylemiş yanık bir türkide çıkar karşınızda. Bazen derdinin müstralara dökmüş bir şairin dizeleriude.

Faruk Nafiz'e;
Başka sanat bilmeyiz karşımızda dururken,

Yazılmamış bir masal gibi Anadolu'muz

dizelerini yazdırma bu keşfedilmeyi bekleyen hazinein kum biri hangi parçasıdır.

Dörtdivan'ı bu çerçevede bir yerlere oturtmak gerekir. Bolu Beyi'nin halesizliklerine takip etmemi edemeyip dağlara bağına kendisini teslim edip adaleti olayan Koç Koroğlu'nu diyanı bağına anlamları nüzükün olmayaçak samimi. Haksızlığa boyum eğmeyenlerin diyanı olarak görmek lazıbu diyanı.

Bu bakış açısıyla baktığında Dörtdivan için çatışanları, omuzundan sozu indirmiş, atının terkisinden inmiş birer Koroğlu olarak değerlendirdiyorum. Mücadele artık dağdan şerefe inmiştir. Sırmalı cepke nin yerini takım elbise almıştır ama kavga aynı kavgadır, sevda aynı sevda: Dörtdivan'a aş, Dörtdivan'a iş.

Bugün ilçemizde yaşayanları yaş ortalamasını çakırımsak karşıla-

şan ana gidişinde de ulaşırız. Dörtdivan kendisine benzeyen diğer ilçeler gibi insanların hayatlarını sürdürmek için tercih ettiği bir yerleşim yeri olmaktan çıkmıştır. Hızla gelişen dünyada tüketim kabipleri, hayatın beklenileri ve hedefleri değişen insanlarımız Bolu Beyi'ni dağlara çağrımak yerine Bolu Beyi'nin yanında çalışmayı yeğlenmiş ve metropollerin mekanı tutmuşlardır. Dörtdivan'ın dışındaki yaşayan insanların sayısı ilçede yaşayanların en az üç katına ulaşmışsa sebebi değişen tercihler ve beklenelerdir.

Ama birçoq Koroğlu sayıları aratağı ümidiyle direnmekte halâ,

sularım tersine akacağna dair bekleni sarmıştır yüreklerini. Dağlarda doğal sesleri yerine turist naları ya da olamıca "acaba" diye sormadan edememişlerdir kendilerine. Dörtdivan'a gönül verenler biraz da yüksek sesle sormaktı bu soruları. Acaba şerefe göçmeden de refah içerisinde yaşamı mı bu diyanıda? Sular tersine akar da yeniden dolaverir mi Düğü, Sayık... Tarlaya ektilimiz tohum, sütüm sağlığı-

Mustafa YILDIZ

Dörtdivan Kaymakam V.

mız inek insanımıza bağlamaya yetter mi Dörtdivan'a.

Verdiğimiz her cevap Dörtdivan'ı biraz daha yaşamır kılacaktır. Bu ilçeye bir şekilde irtibotu olan herkes valtin biraz da fedakarlık ederek İlçe için harcar, aklın meyalelerinden sıyrıp ara sıra göbek bağıyla bağlı olduğu bu toprakları düşünürse nice çözümler ortaya çıkacaktır. Böylece Koroğlu'ların sayılı attacak, onuzdan binen yük taşıyabilecek. Dörtdivan'ı uğurlama her türlü fedakarlığı istememeye hazır olanların gayreterinin boş gitmeceği görülecektir.

Ben Anadolu'man bağrına yerleşmiş bu millet kuları fedakar başka bir milletin var olduğuna inanmıyorum. Dörtdivanlılar yılların birikimini omuzunda taşıyan insanlardır. Bu toprağını istenme yerleşmeleri asırlar öncesine dayanır. O halde küstürmenemeli bu toprakları. Hazineyi keşfedilmemiş bir halde bekletmek katışınastığınıza yakışmayacaktır.

Bizler burada, hazinein başında, Dörtdivan'da, sizleri, hazinein gerçek sahiblerini, kendilerine her türlü yardım sağlama vaadile bekliyoruz.

Saygılarımla,

Orman Sevgisi ve Bolu'ya Tayin Olmak...

1 997 yılı ikinci yılında Bolu'yu tayin olduğum kesinleşti. Görev yerimin Dörtdivan olduğunu da belittendim. Meslekaşlarım yeni görev yerim için "tam sana göre bir yerdir" diyorlardı.

Hayalinde Dörtdivan ormanın içinde kaybolmuş bir ilce idi. Geldim gördüm ki, Dörtdivan bozuk içinde. Orman kaçmış halen de kaçmaya devam ediyor.

Dörtdivan hala ormanın değeri, konumması, yeniden yetiştirilmesi hâsiatında son derece duyarlı. Aynı zamanda kasdi yok edici durumda.

Sevgili Dörtdivanlılar;

Bunca zaman boş geçmiş. Artık geleceğe bilmemiziz. Dörtdivan'da iklim, toprak ve yeraltı suyu durumu gözönünde alınırsa hâlbâk meşe enerji ormanı çahımasına çok müsait geniş alanlar ve yeterli ortam mevcut olduğunu görürüz.

Özel ormançılıkla ilgili yeni bir-

çok yönetmelikler yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de sonut birçok ömekler vardır. İzmir-Bergama-Kozak mahallebine bağlı köyler özel ormançılık konusunda çok ömeklerle doluslar. Bu sayede köy tüzel kişiliklerinin gelirleri on milyonları çoktan geçti. Köy muhtarı malzüm aracı, köy dükün salomu, malzüm katibi, gece ve gündüz bekçisi, çöpçüsü var. Köy içi bütün yollar parka taş döşeli. Muhtarlık köyline lise, PTT binası, sağlık ocağı vs. birçok hizmeti kendisi yapıyor.

Sevgili Dörtdivanlılar;

Bu anlatımdan bayal değil, isteyen herkes giip araştırabilir. Bütün bu anlatıkların yerinde görebilir. Dörtdivan niçin böyle olmasa. Haydi hep beraber kalkalım ve çalışmaya başlayalım. Korkuya, yâluna, okuz altında buzağı aramaya gerek yok.

Sevgili Dörtdivanlılar;

Sade bugünü düşünerek bir yere

Recep BAĞCI

Dörtdivan İlçe Jandarma Komutanı varanız. Köy muhtarı, demekler, şirketler, hatta özel şahsular, özel orman yapabilir. Bu konuya ilgili son yânetmelik 23 Şubat 1998 tarih ve 23267 sayılı Resmi Gazete'de yânlı olarak yürürlüğe girmiştir. Haydi okuyalım. Eski yönetmeliklere göre İzmir-Bergama-Kozak-Karaveliler köyünden çok geniş özel ormanlar yapıldı. Haydi gezelim. Görelim ki, nesil zengin olunmuş. Ormanlar "halka rağmen değil, hâlkla beraber" naşırı korunmuş.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Turizm ve Yaylalarımız

Zafer YURTSEVER

Gazi. Üniv. Tic. ve Tur. Eğit. Fak.
Turizm Öğretmenliği 1.Sınıf
(Doğançilar köyünden)

Dünya ekonomisinde petrokimya ve otomotiv sanayilerinden sonra öncünlük sarada yer alan turizm, şüphesiz ülkemizin ekonomisinde de büyük bir paya sahiptir.

Ekonominizin 1/3'ünü oluşturan turizmin çeşitlerinden biri de yayla turizmidir.

Kelime anlamına "Diz ve Yüksek Yer" olan yaylalar; farklı rölyef üzerinde yer alan sürekli ve geçici yerleşme yerlerinde göçeve, yarı göçebeler, köy, köylü, kasabalarında yaşayan insanların belli bir süre için bulundukları yerlerdir.

Türklerin yaşamlarında önemli

bir yeri olan yaylalara çekinmek farkı amaçlarda yapılır. İlçemizde, hayvançılıkla uğraşanlar hayvanlarını otlatmak ve yazın daha serin bir ortamda yaşamak için yaylaya çıkarlar.

Dünya turizm hareketlerinde söz sahibi olan Akdeniz ve AT (Avrupa Topluluğu) ülkelerinde yaylaçılık yoldur. Bu nedenle yayla turizmi, ülkemiz için büyük bir şanstor. Bu şansımıza mevcut yayla turizmi potansiyelini filiyata geçirerek kullanabiliz.

Yüksekliği 1000m. ile 2000m. arasında, bazı yerlerde 2000m.'yi geçen dağlarımız gittikçe gelişmekte olan yayla turizmi için, kış sporları açısından yaylalarımızın yüksek bir potansiyeliyle sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, ilçemizin yaylaları diğer

bölgelerdeki yaylalar gibi sarı bir arazi üzerinde olmayıp rutubet de yoktur.

İlçemize yakın ve ulaşımı kolay olan yaylalarımızın yatırımı firmalarına desteğiyle, var olan turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, hem ilçemiz ekonomisi hem de ülkemiz ekonomisi açısından büyük önem taşımaktadır.

Yapı Kredi tarafından finanse edilen ve Yapı Kredi'nin bir kolu olan Körülü A.Ş. tarafından Kapaklı Yaylasında yaptırılacak olan 2300 yatak kapasiteli oteller zinciri ilçemizin kalkınmasına büyük katkıda bulunacaktır.

Gittikçe gelişmekte olan turizmin 2000'li yıllarda dünya ekonomisinde üçüncü sıradan birinci sıraya yükselenceği tahmin edilmektedir.

Dörtdivanumuzun da gelişmekte olan turizmde pay alabilmesi için gerekli altyapı, tamim ve yatırım yapılması gereklidir.

Güçlü ve Huzurlu Toplumun Temel Esasları

İnsanları ve toplumları güçlü ve huzurlu yapan, maddi ve manevi bakımdan geliştirip kalkonduran temel esaslar vardır.

Müslüman olma mutluluğuna katkısan her insan bu esasları bilmek ve yaşamalı sorumludur. Bu esasları bilip hayat düzumu edinmek biz müslümanlar için sorumluluğumuz hava içliğimiz su kadar önemlidir.

Sözümüz ettiğiniz temel esasları dört ana başlıkta sıralayabiliyoruz.

- 1-İslam kardeşliği
- 2-Ihtimai dayanışma ve yardımlaşma

- 3-İşlerde naşşeriyet (dağıstan)

- 4-Adalet.

İslam kardeşliği: İslam toplumunun dayandığı ana esasları birincisi İslam kardeşliğidir. Kitabımız Kur'an-ı Kerim Hicratur suresinin 13. ayetinde bu esas şöyle ortaya koymustur.

"Müminter anarak birbirlerini
nur kardeşleridir." Sevgili Peygamberimiz (SAV) de "Müslüman müslüman kardeşidir" buyumışlardır.

Bu esas İslam toplumumuzun olmazsa olmaz şartdır. Maddi ve manevi kalkınmanın tek şanti olan birlik ve beraberlik İslam kardeşliği olmaksızın sağlanamaz.

Ihtimai dayanışma ve yardımlaşma: İslam toplularına yükseltlen ikinci esas sosyal dayanışmadır. İslam kardeşliği de bu esasa uyumakla gerçekleştirilebilir. Müslüman kardeşlerine ve içinde yaşadığı topluma karşı sorumludur. Huzurlu ve meşeneli bir topluma ulaşabilmek için her müslümanın sorumluluklarının bilincinde ve görevlerini yerine getirmesi gerekmektedir.

İslamı bildirdiği sosyal dayanışmanın iki yönlü vardır. Birinden birisi maddi yardımlaşmadır ki; bu konuda İslami eni süsler: Müslüman İhyaçı bulunan kardeşine yardım elini uzatmak zorundadır. O, dağda kalanı yardım etti, zorluk içinde olanı geçmişle çıkardı, korku içinde olanı güven verdi, ağlamayı durdurdu, toplum yanarını sağlanmak için kendine düşen

görevi hatırlatmaya gerek kalmadan yerine getirir.

Kur'an-ı Kerim maddi dayanışmayı insanı faziletherin egost söyleği gibi, İslamen şactlarından olduğumu da bütün insanlığa ilân etmiştir. "İhsan, Zekat, Sadaka, Hak, Allah yolunda infak.." tabiiileri ile sosyal dayanışmayı ibadet olarak müslümanlara telkin etmiştir. Müslüman sahibi olduğu nakit, canlı hayvan veya zirai malisinden ihtiyaç sahibi kardeşlerinin ihtiyaçlarını gidermekle nafileftir. Kardeşti aksen tok olmamayı Peygamber (SAV)ının öğretisinden alınan müslümanın fakirleri dütümlememesi mümkün değildir.

İslam iyikte yardımlaşmayı boyutluca eniretişken sona kötülikte yardımlaşmayı da yasaklamıştır. Mâide suresinin 2. ayetinde Cenab-ı Hak: "İyilik ve takvada birbirinizle yardımlaşın, gümah işlerde ve düşmanlıkta birbirinizle yardımlaşmayın" buyurmuştur.

Bu sebeple kumar, içki, oynaması maddeler, faiz.. ve benzerleri İslam kardeşliğini ve sosyal yardımlaşmayı maddi olarak ortadan kaldırıldığı için haram kabul edilmiştir.

Sosyal dayanışmanın bir diğer yolu ise ahlaklıdır. Birin müslümanlar birbirlerini doğru bilgilendirmeye, iyi olanı göstermeye, güzel davranışları birbirlerini aydınlatıp, çırık ve zararlı olan davranışlardan men etme gibi görevlerle yükümlüdürler. Kur'an-ı Kerim'de bu dayanışmanın adı "İyiliği emretmek kötülüğü men etmek"tir.

Bu görevin yerine getirilmesi ile toplum gerçek huzura kavuşacaktır. Elîl kimse (alânder, aydanlar) toplumu doğuya en etlidî bir şekilde yönetecektir, adil icraatları ile de idareciler kötüliklerin bertaraf edilmesini sağlayacaklardır.

Sosyal dayanışmanın bu yönüyle münâiller manen birbirlerinden sorumlu olduklarını bilirler. Büyüklere küçüklere yol gösterir. Aynı şekilde idare edilenler idarecilerini doğuya sevk eder. Böylelikle toplumun tüm

M. LÜTFİ ÖKSÜZ

Dörtdivan Müttüsü

ferleri birbirlerine saygı ile yönelik. Vardımlaşma ve kardeşlik olur.

Hk. Müslümanlarda yukarıda belirttiğiniz dayanışmanın her ikisi de (maddi ve manevi yardımlaşma) vardır. Ne yazık ki heveslene nyma, şehevî arzulara meydetme yüzünden müslüman topluların temiz hayatı bozuldu. İyiliği enretmek, kötüluğun, nehayetmek zorlaştı, hatta yok oldu. Herki de tam tersi konularda enredilir, iyibildir yasaklıdır. Sorumluluklar terkedildi ve toplumumuz içinde bulunduğumuz sevgisizlik, saygısızlık, becerilik, huzursuzluk ve anarzı ortaya sürüklendi.

Yuce Rabbimizden dileğimiz toplum okarak İslâm'ın geçindiği zamanlardaki gibi iyidim, zengini, idareciyi ve idare edilenleri ile İslâm'a, sorumluluk bilincine, İslâm kardeşliğine, maddi ve manevi dayanışmaya engel olan cehaletten sevgisizlikten illesizlikten bir an önce kurtulalım. Huzuru, kalkanı, gönül ve şerelli bir toplumu elmasının temellerini oluştururana unsurlara kavuşalım.

Böyle kısa bir yazı içerisinde toplumun temellerini oluşturan ana unsurları tamamıyla ilâde etmek mümkün olmazlığında işlenle daurma ve akâlet esaslarını da başka bir yazada ele almak üzere sözlerimi yukarıdaki dilek ve temennilerle bitirmek istiyorum.

Divander'in tüm hazırlayan ve okuyanlarına sağlık ve mutluluklar diliyorum.

Ülkemizin ve özellikle Dörtdivanımızın maddi ve manevi kalkınması, huzuru için çaleşenlere, yardım edenlere yine Allah'tan inâvâfâkiyetler temenni ediyorum.

GÖÇ YA DA TÜRKENİŞİMİZİN DİĞER ADI

Göç... Hz. Adem'in Cennet'ten yeryüzüne inişi ile başlayan uzun bir serüven. Kimi zaman medeniyetlere temel teşkil eden yapıcı, bazen ise görkemli bir medeniyeti yok ediveren büyük bir felaket. Yahut Orta Asya bozukluktan Anadolu yaylaklarına uzanan ince bir yol ve o yolun yolcusu: göç.

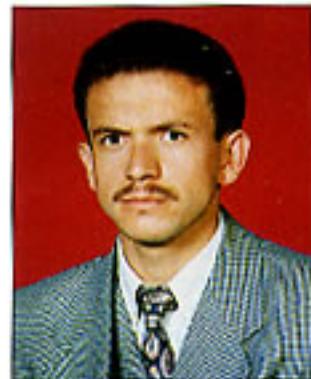
Sebebi ne olursa olsun göç, bütün insanlığın ortak kaderidir. Hayat şartlarının zorluğu, doğal felaketler, kırsal inançlar ve insanların dalaşları yaşıma dairisi göçün hazırlayan hediği nedenter amansızdır.

Kâinâtın efendisi, ülki cihân servisi Peygamberimiz Hz. Muhammed (A.S.) bile, Melike'den çok sevdiği dini nûrına Medine'ye göç

etmiştir. Bu göç, yeni bir medeniyetin, yeni bir devletin kuruluşuna ve şile olmuş ve tarih sayfalarına altın harflerle kaleşedilmiştir.

Orta Asya'dan Avrupa'ya uzanan ve "Kavimler Göçü" diye bilinen hadise ise bugünkü Avrupa devletlerinin temelini oluşturmuştur. Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya gelip yerleşmeleri yine bir göç sonucunda olmuştur.

Bizim burada asıl üzerinde durmak istediğiniz göç hadisesi ise ittâjemiz Dörtdivan'ın kaderiyle ilgili olan göçtür. İlçemizdeki göç hareketi, 1970'lî yıllarda yurt dışına işçi olarak giden İtmeşehrilerimizle başlamıştır. 1980'den sonra ise başta Ankara ve İstanbul olmak üzere büyükşehirlere göçler olmuştur. 1990'lî yıldan sonra bu süreç hız-

Ahmet KOÇAK

Gazi Eğit. Fak. Türk Dili ve Ed. Böl.
4. Sınıf

lotus ve şurum, köylerimizi yarısı boşalmış durmuyadır.

Köyümüz terkedip büyük şehirlere gelen insanımız bündür müşküle karşılaşmış ve günbet ellerde hayat mücadelesi vermiştir. Yeni bir sosyal çevreye alışamamamız, onuğum bulamamamız ve yıkık hayallerin çizdiği bir coğrafya. Ve bu coğrafyanın tek solubî bir insanı. Yani bizim insanımız.

Geniş araştırmalar sonucunda göç kararına varılır ve gidilecek yer tesbit edilir. Doğru bilyudüğü yerlerden ayrılmak zor gelir insanımıza. Baba ocağından kopmak kolay olmaz. Ama karar verilmiştir. Gidilecektir artık uzaklara, gurbete yani dertler memleketine. Peşinden hazırlıklar başlar. Kapılar kapar, pencereler çalılır eş dostla heftâleşilir.

İhtiyarlar hep karşı çıkışlar gurbete gitmeye. Öğulların "Gitme zamanı, göç zamanı geldi" deyişlerini bir tırtılı kabullenemezler. Çünkü bu göç

"Göç göç oldu göçler yola dizildi,

"Uyku bastı elâ gözler süzüldü,

"Ağam nerden aşar yolu gaylamı,

"Güzel gaylam eksik olmasın dumanın."

misralarında şekillenen yayla göçü değildir ki neşe ile gitsinler. Bu göç başka türden bir göctür. Yani tüketim öyküsünü ilk hecesidir bu göç.

Ve iltiyarların gözlerinden yaşlar sızılır. Bu yaş damlalarında çok şeyler saklıdır, bileyenler görenler için: Tohumum toprağa düştüğü baharların neşesi. Yayılda dövülen yayıkların sesi. Ağustos ayında harman başında ayran içmenin sevinliği. Kuş sofralarının padışalu tarhana çorbasi. Ya da canı avlusunda yapılan solbetler. Belki de çesme başı dedikoduları... Evet iltiyar nimelerin ve dedelerin göz yaşlarından bunlar okunur. Fakat biz, o iltiyarlar yörüklerinde sakladıklarımız okuma başkasına asla erişemedik, erişemeyeceğiz.

Sonunda iltiyarlar da, çocukların isteğine uyar ve gecen kabullenirler. Yüreklerinde:

*"Hele bu yokşultuk benim cana kâretmiş,
Hicret edip gidem ettere bacım,
Ah hele bağıtama yüregimi can dan azizim!"*

Ağlayarak düşem yollara bacım."

türküsünü söyleyerek düşerler yollara. Ve gurbet... Ölümden önceki ölümleri:

Gurbette ilk gece, bir mahkûmın müebbet hapsi gibi uzun ve sıkıcıdır. Yaşayınlar bilir loru. Rutsal bir dua gibi şu mısralar dökülür dudakkardan:

*"Dün gece köyümde,
Yastığım bir taş id.
Altın çamur, üstüm yağımur,
Yine de gönlüm hoş id."*

İste bu dört mısradı gizlidir bizim hayat hikâyemiz, Dörtlivanlı'nın hikâyesi. Ya da tüketinizin diğer adıdır gördükleriniz, duyduklarımız. Acılığını, sahipsizliğin ve de ihânetin yazdığı bir senaryoyu canlandırıyoruz. İki aşamalı bir senaryodur oynamadık. Bir yanda köyünden gitmemek içi direnenler, diğer tarafta gurbet ellerde ayakta kalmaya mücadele verenler. Oylesine alışmamış ki bize biçilen role, gerçekler dünyasına bir türlü döneniyoruz. Niçin hep acı çekiyoruz? Mecbur muyzuz gurbetlerde çırırmayı? Ekecek toprağınız, çaltıçak insanınız okluğunu halden neden çilelerle yoğunluyoruz? Bir hastane, bir fabrika ve bir okul çok iyi bir insanımız?

Fakat bu, hep böyle gitmemelidir. Köyterimizin sahipsiz oraklırları ahlak, feryadlar yerine bir fabrikamı duanı yükseltmelidir. Koroğlu'num semalarma. Gelecek vadeden, umut veren, sahipsizliğe, çaresizliğe meydan okuyan bir yükseliş olmalıdır bu. Vefakarlığın, azminin, dayanışmanın ve fedakarlığın ırılımı, bir hayat sesi olmalıdır bu yükseliş.

DÖRTDIVAN İLÇESİ

1997 YILI GENEL NÜFUS

SAYIMI SONUÇLARI

Sıra No.	Köy/Mah. Adı	1990 Yılı	1997 Yılı
1	Merkez	2787	3007
2	Adakırık	323	240
3	Adaköy	247	141
4	Aşağıdüber	420	310
5	Aşağısayık	276	133
6	Bayramlar	354	211
7	Büniş	265	170
8	Cemaller	909	342
9	Çalköy	395	231
10	Çardak	349	184
11	Çetikören	384	202
12	Çitler	299	150
13	Deveciler	341	246
14	Doğancılar	898	549
15	Dülger	268	143
16	Göbüler	330	212
17	Gücüklər	297	311
18	Hacetler	150	82
19	K.Bayramlar	466	361
20	Kılıçlar	250	218
21	Kuruca	528	382
22	Ortaköy	253	132
23	Ömerpaşalar	275	146
24	Seyitaliler	152	88
25	Sorkun	185	148
26	Süleler	299	173
27	Yağbaşlar	414	248
28	Yalacık	509	324
29	Yayalar	365	244
30	Yukandüber	440	325
31	Yukansayık	192	101
TOPLAM		13.499	9.754

Belgelerle KÖROĞLU'nun Tarihi Şahsiyeti

Köroğlu lâti tüm Dünya'ya yayılmış, hakkında birçok rivayetleri ve hikâyeleri olan büyük bir destan kahramanıdır. Fakat böyle bir kişinin gerçekten bir halk kahramanı ve halk ozanı olarak yaşadığı bilimsel olarak da ispatlanmıştır.

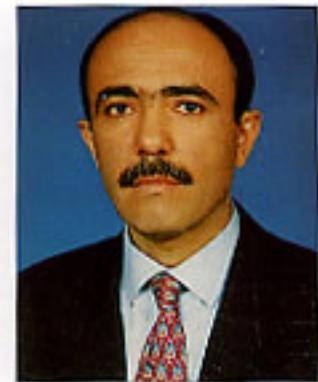
Şimdi Köroğlu'nun ortaya çıkan 16. yüzyılın son çeyreğinde Anadolu'nun durumundan losaca bahsederek komumuzu şırmakta faydalıyoruz. Bu tarihlerde Avusturya ve Iran ile olan savaşların uzaması, Osmanlı memurlarının halkı soyması, Anadolu'nun idari yönetimini alt üst etmiş, bunun sonucunda da aç ve sefil kalan halk kendilerini koruyabileceklerini umudukları kişilerin önderliğinde toplu olarak eşkiyalığı başlamıştı. Buna kendi halinde olan kasabaların ve köyleri basıp devlet yönetimi bozmaştaydılar.

Bolu'da devlet idaresine karşı cepte alış, 1559'larda canlammuaya başladı. İbrahim ve Madin adındaki şakiler, köyleri basarak, yolcuları soyarak suç işlemişlerdi. 1560'da Köroğlu'ndan az önce Bolu'da Saltık Boyacıoğlu hadisesi meydana geldi. Bolu Beyi tarafından tevkif edilen bu şaki de İstanbul'dan gönderilen bir menura teslim edilerek, muhakeme için Bolu'dan çıkmıştır. Kendi menfaatlerini önde tutan fesad sahibi

Sipahiler de zaman zaman Bolu Sancağında huzursuzluk yarattılar. Ancak Bolulu'lар İstanbul'a yakın olduklarından, şayet Bolu Beyi taraf intarsa, hemen şikayeteye gidiyorlardı. Köroğlu hadisesinden sonra bazen gruplar halinde İstanbul'a geldikleri ve gösteri yaptıktan da görülmüştür. Evliya Çelebi, 1645 yılma ait bir kaydında Bolulu'lарın bu özelliğini bahis komşu ederek, "... gayet adaletli dincenmek gerek. Gayet meşru birkaç aice alınsa, halk hemen içinde İstanbul'a gitip gikayet eder" diye yazmaktadır.

Bolu'da Celâli¹ isyandarı dediğiniz hareketler esnasında Köroğlu'nu, bir Celâli önderi olarak görüyoruz. Vesikalarda ve tarihi kaynaklarda Celâli olarak adlandırılan Köroğlu aslında haksızlıklara karşı ayaklanmış, çevresindekilerle, kötü yönetimi dolayısıyla Bolu Beyi'ne kafa tutup, savaşlar yaptığından halk tarafından seviliip hakkında destanlar düzülmüş olan bir kişidir. Köroğlu'nun diğer Celâli'lerden datta çok isim yapmasını nedeni, diğer Celâli şeflerinden önce hareket etmesi ve Iran, Sırp savaşlarındaki başarısından ileri gelmektedir.

17. yüzyıl tarihçilerinden Tebrizli Arakel 17. yüzyıl başlarında önde Celâli'lerden bâsesderken Köroğlu'nun da adını anmakta ve

Hallâlüllâh ÖZCAN

DİVANDER Başkan Yardımcısı
Kırıkkale İl Halk Kütüphanesi
Müdürlü

onun hakkında: "turu hile ve dizenler testib etmekte mahir olan Köroğlu'nun moceroları aşıklar tarafından söylezmektedir" demektedir. Aynı tarihçi yine Celâlier arasında saydığı Kızır oğlu Mustafa Bey'in bin adam olduğu ve destanda Köroğlu'nun arkadaşı olarak anıldığını kaydediyor. Arakeş'in bu ifadeleri şu bakımdan önemlidir ki, Köroğlu'nun ölümünden az bir zaman sonra destan tescil etmiş bulunuyordu.

Köroğlu ile alâkâlı şimdîye kadar sekiz resmi belgeye tesadüf edilmiştir. Bânlardan dörtü daha evvelden bâliamektedir. Diğer dört vesika ise Prof. Dr. Faruk Sümer tarafından bulunmuştur. Bu belgelerin dışında başka belgelerin de bulunduğu muhakkaktır. Başbaşkanlık Osmanlı Arşivi'ndeki Mühümme Defterlerinden² elde edilen bu vesikalalar, Kâdî, Sancakbeyî ve Beylerbeyî gibi idarecilere devlet merkezinden gönderilen hükümlerdir. Bu sekiz hükümlün ilkî Hicri 988 (Milâdi 1580) sonuncusu da Hicri 993 (Milâdi 1585) tarihlidir. Bu hükümlerin hepsi Köroğlu'nun Bolu bölgesi ve ona komşu yörülerdeki faaliyeti ile ilgilidir. Bolu Beyi ile Gerede Kâhî'na ya-

zaman ilk hükümdar, Gerede'ye bağlı¹¹ Sayık Köyü'nden "Köroğlu demekle manif kimesnenin" (kişisine) evler bastığı, iki adamı yaraladığı, yörede yaşayanları ondan aciz kıldıkları söylemektedir. Bu hükümdan önemini Köroğlu'nun Gerede kazasının Sayık köyünden olduğunu ifade edilmesidir.

3. Haziran 1581 tarihli Anadolu Beylerbeyi'ne yazılan hükümdar, Köroğlu'nun komşu Kıbrıs (Kıbrıscık) kazasından Çakaloğlu Kara Mustafa ile birleşip Celâli olduklarını, yörede yağma ve talrıplerde bulundukları, adları yazılı birçok kimse kendilerine yardımçı adıktarı belirtiyor. Köroğlu'nun Celâli olarak nitelenmesi ilk defa bu vesikada görülmektedir.

Yine aynı yılda altı diğer iki hükümdar Köroğlu'nun adının Rüşen olduğunu açıklıyor ki destanın multelî rivayetleriinde aynı ad (bazen Rüsen Ali şeklinde) görülmektedir. Yine bu hükümler ile 1582, 1583 ve 1581 tarihli hükümlerden ise Köroğlu, Rüsen'in Kara Mustafa ile birlikte adamlarının sayısını çoğaltıkları, kuzeyde Amasya, güneyde Beypazarı ve doğuda Ayaş olmak üzere faaliyet sahalarını genişlettikleri anlaşılıyor. Ancak, elinizdeki son hüküme göre Köroğlu bu faaliyetini daha fazla sürdürmemeyerek 1585 yılında Ankara'ya bağlı Haymanır'daki yine Celâllilerden Mahmud'un yanına gitmiştir.

Köroğlu destan kahramanı olarak, ilk önce Bolu çevrelerinde şöhret kazanmış olmakla beraber, hikayesi ve destan diğer yerlerde de gelişmiştir. 16. yüzyılda sonradan Celâli reisi Köroğlu'nun başka ondan önce ve ondan sonra aynı adı taşıyan şahıslar ve Türkmen sergerdeleri de türkemiş

ve bunları türlü serüvenleri Köroğlu'nun gerçek ve hayali serüvenlerini zenginleştirmek olabilir. Köroğlu halkın bağmadan çıkışmış bir halk adıdır. Nasıl halk edebiyatı halk tarafından sevilen ve tutulmuş ise Köroğlu destan da öylece sevilenmiştir.

Bolu Bey'i'ne karşı mücadele veren Köroğlu'nun ister istemez çok sayıda adamı beslemesi zorluluğu olmuştur. Bu adamları beslemek için de kervanlardan bac al-

mazı tabii bir fizik hadisesi olarak görülmeliidir.

Köroğlu Destanı'nın son derece açık bir Türkçe ile yazılışı olsa Yimus Emre ve Karacaoğlu gibi kalıcı olmasının sağlanmıştır.

Köroğlu hakkında çeşitli rivayetler vardır. Ancak bizim bülşetimiz Köroğlu rivayet değildir. Çünkü biz olsa 1580-1585 tarihleri arasındaki Bolu Beyi ile mücadeledeğini belgelerle ortaya koymuş bulunuyoruz.

Köroğlu'nun sonu ne olmuştur. Bu konuda hem de müsahibeler bir delil yoktur. Köroğlu'nun sonu ile alâkâlı iki rivayetten bahsedilir. Birinci olsa Tokat dağlarında Kırklastra karıştıgıdır, diğer de İran Şahı Abbas'ın emri üzerine öldürüldüğüdür. Ancak kesin bir hukme varabilemek için onu teyid eden başka bir tarihi kayda da ihtiyaç vardır.

DİPNOTLAR

- (1) Yavuz Selim döneminde devlete isyan eden Bozoklu Celâli'den adını alan ve devlete karşı Anadolu'da etkin isyanları genel adı.
- (2) Devlet merkezinden taşınayı gönderilen emirlerin birer suretlerinin yazılı bulunduğu defterlere Mihumme Defteri denir.
- (3) Sayı: Kocu şimdî Dörtdivan'a bağlıdır. Dörtdivan o tarihterde İaza merkezi değildir. Ancak daha sonraları Osmanlı Devleti'nin değişik dönemlerinde Dörtdivan'ın İaza merkezi olduğunu görüyoruz.

KAYNAKLAR:

- AKDAĞ, Mustafa, Celâli Isyandarı 1550-1603, Ankara 1963
ENİCE, Semavi, Tarihte Bolu, T. Türing ve Otomobil Kurumu Belliteli, 47/326 (Mayıs-Haziran 1975).
KONUKÇU, Enver, Köroğlu Devrinde Bolu'nun Siyasi Durumu, Köroğlu Semineri Bildirileri, Ankara 1981.
ÖZKAYA, Nüccel, Köroğlu'nun Tarihi Şâhsiyeti, Köroğlu Semineri Bildirileri, Ankara 1983.
SUMER, Faruk, Belgelerle Köroğlu'nun Tarihi Külliği, Milliyet Sanat Dergisi, Sayı: 163, 19 Aralık 1975.

Dörtdivan'ın Akıllı Kaynanaları

Ankara'yı mesken tutmuş numu doğdukları yöreyi unutmadı bir avuç değerli hemşehrime, Dörtdivan için var güçleriyle bir savaşm içine girmiştir. **DİVANDER-Dörtdivanhılar Kültür Yardımlaşma Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği** yönetiminden bahsediyorum. Bu değerli kardeşlerimle ilk tanışmam geçen yılın Mayıs ayı başlarında olmuştu. Dörtdivanımız kadar Bolu İli için de bir talih olarak algıladığım, Çetkören ve Çatköy yaylalarının bulunduğu, Kapaklı çayırları çevresinde yapılması planlanan ve Yapı Kredi'nin turizm şirketi Enternasyonel A.Ş. tarafından bugünden temel atma sahfasına getirilmiş olan dev tatil köyüntün Çevre Etkisi toplantısında tanışma ve kaynaşma onuru yakalandı.

O günkü toplantıda **DİVANDER** yönetimini beni, projeye verdiği tam katkı kadar, yorelerinin en büyük sorum olan ottoyol bağlantısı konusunda yapıldıkları ciddi hazırlık dolayısıyla da etkilemişti. **Başkan Ethem Ertuğ** ve arkadaşları kucuğa kağıda bastırıldıkları ottoyol bağlantısını da gösteren nefis haritalarla çok büyük sürükse yapmışlardı. Bu tanışmanın ve ardından değerli arkadaşlarının beni Adlye'deki odaundan tam kadro ziyaretlerinin öyküsünü 12 Mayıs 1997 günü **Bolu'mu Ses'i**nde kendi sunumunda anlatmıştım. Küçük Dörtdivan içi büyük işler yapma gayretindeki bu değerli hemşehrilerimi o gün nasıl kuşadı isem, bugünde aynı duygularla kutluyorum. "Ağrı ola komşuyor" sloganı ile son günlerde çok popüler olan konuşma, aslında dünyamın en kolay işidir. Ama iş yapmak, büşeyler haşmak çok zordur.

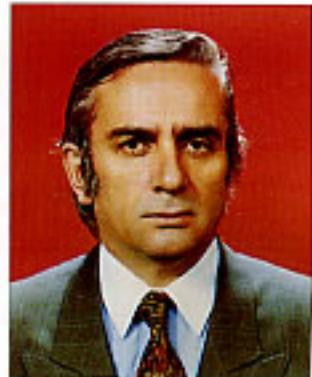
Ethem Ertuğ ve arkadaşları bir iki ay kadar önce ziyaretine geldiler. Epey lafladık. Dörtdivanımız ve

Bolu'nuzun sorundarını yine masaya yatırdık. Koroğlu'num at koşturdugu yarylardan mert çocukları giderken beni çok mutlu ettiler. (Yener Abi, inanın sizin yanınızda kendimizi çok iyi hissediyoruz) Ben de bu sevgili kardeşleriyle ne zaman biraraya gelsem çok mutlu oluyorum.

Derken ay başında Yüksel Değercan kardeşinden bir telefon: (Yener Abi, Divander Derginizin yeni sayısı için sizden bir yazı alabiliyoruz.) (Elbette, beni hatırlamanız büyük bir onur. Birşeyler karalarım.) (Yener Abi, size Abi dedığını için beni bağışlayın. Acaba bana kızıymusunuz.) (Ne demek sevgili kardeşim. Ben, insanlarım bana abi denmesinden çok hoşlanıyorum. Bunu hayatın bir rübesi olarak kabul ediyorum.) Arkadan Yüksel'den bir faks: (-Dörtdivan'la ilgili bir makale yazmanızı göndelen istiyoruz. Yoremizin gönül kalemlerinin desteği her zaman ihtiyacınız var.)

Benim yazı ıslubumu son yıllarda çok değişti. "Komşur gibi yazmak" O halde komşur gibi büşeyler karatalayım.

Talihin bir cilvesi olarak yedek subaylığını da Bolu'da 1963-1965 yıllarında şimdiki Komando Tugayımızın bulunduğu yerdeki 167. Topçu Taburu'nda yaptım. Dörtdivan'ı ilk görüşüm o günlerde nastalar. Topçu atışlarınızın için Dörtdivan'a giderkenki kılıçlı golin sağ tarafına sapar ve atış alamınıza giderdik. Atışlarınızı yaptıktan sonra ilk işiniz ciple re atlamak ve Dörtdivan'da bir tur atmak olurdu. Tabi bu turlar sırasında o mis gibi Dörtdivan peyniri ile yaptığınız klasik asker yemeği "Menemen" tüm yorgunluğunuzu giderdi. Daha sonraları yerel politikacı ve avukat olarak sık sık Dörtdivan'a gitmek nasip oldu. Her gelişimizde nefsimize göre bulabilesek peynir

Av. Yener BANDAKÇIOĞLU
Bolu Barosu Başkanı
Gazeteci - Yazar

almış alışkanlığını edindik. Dörtdivanhılar, bizim mensup olduğumuz partide pek oy vermezlerdi. Bunda **Gülez Ailesi** ile Dörtdivanhıların akrabalıklarının rol oynadığı söylenirdi. Yanlıshamysam cennetmekanı **Turgut Gülez** abimizin muhterem anneleri Dörtdivanhınymış.

Dörtdivan'ın güzel insanları içinde kaynanaların çok akıllı olduğunu da geçen yıl Ekim ayında öğrendim. Bolu Kalkınma ve Tanıtma Vakfı'na organize edilen "1. Koroğlu Kültür Sanat ve Turizm Etkinlikleri"nden A.I.B.U'ndeki sempozyumda, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyelerinden Doç. Dr. Tülay Er Hanımefendi "Dörtdivan Kasabasında Sosyal ve Kültürel Değişme" başlıklı bir tebliğ sunmuştu. Tabi komşu Dörtdivan olmca konuşmayı ilgi ile takip etmeye başladım. Dörtdivan hakkında çok seyler öğrendim. Yüksel Değercan kardeşin bu hanımefendiden konuşmasının tam metnini abp ileri sayılarda yaymayı bilir. Meğer Dörtdivan'da genç gelinlerin parlak deriden yapmış mes giymelerinin çok önemli bir sebebi varmış. Bu nesler geziarken ses çikanmış, böylece evin kaynaması da gelinin ne iş yaptığı ve evin neresinde olduğunu öğrenmiş. İşte sizlere Dörtdivan'ıda hem de kadınlarının pratik zekalarının bir göstergesi. Yüce Allah, tüm Dörtdivan'lı hemşehrilerime dikkat ve düzenlik versin. Onlara bir önce tatil köyüntün açıldığını, otoban bağlantısının yapıldığını göstersin.

Avrupa'daki Türklerin Bugünü ve Yarını

35 yıl önce tabta bavulları ellerinde gurbet yolcularına düşen birinci nesil arkasında gözü yaşlı gelinler, boyunu bükük yavrular, kadere razı anne ve babalar bırakmış. Geldiler, çalıştular fakat dönmeliyorlar, dönenmediler...

Geriye baktığımızda korşunuza sevindirici, umit verici tabloların yanında acı manzaralar çıkmaktadır. Günlük yaşamının losa vadeli düşümenin getirdiği bir stres problem...

Bugünü değerlendirebilmek için dün ibretle seyredip, iyi tahlil etmemiz gereklidir. Bir istikamet, bir hedef gösterilmişdir. Para kazanmak, dünyalık edinmek. Yanlıştu; bu yanlış hesap kolay kolay Bağdat'tan da dönmetti. Bu yanlış, bu eksikliği bize yıllar öğretti. Hayat bu değişdi, fusa bir makina değildi.

Her yönüyle ihmali edilen Avrupa Türkleri kayiplara hırsızları, hieranlara rağmen artık bir yerlere gelebilmiştir. Refah seviyesi yükselmış, buna orantılı olarak da manutuğunu öteki yanına getirmiştir, takdire şayan bir gayrette muazzum bir şuurlamma devresine girmiştir. Avrupa'da kahesi olduğumuza göre, gaye imanlı, ahlaklı, kültürlü, Müslüman-Türk olduğumun şurunda nesiller yetiştiirmektir. Türk'ü Türk yapan ananesi, geleneği, dini, dili, vellha-

sil bütünü kültürümüz. Bunları unutmak kaybolmaktır. Bir çok oyunlar sahnelendi.. Tezgahlar kuruldu, kuruluyor. "İntegration, uyum sağlamak" dediler. Bu kelimeleri bir türlü sevemedik. Ne demek bu sahi? Kafalarda soru işaretleri belirdi. Kendinizi bu kimlikle, Müslüman-Türk kimliğinizle kabul ettirmeliyiz. Voksa büyük zdımlılar çekeriz. Ne iddii belirsiz bedbaht nesiller her zaman huzursuzluk, kargaşa kaynağı olmuşlardır. Onun için her türlü tuks içinde yüzmesine rağmen bunalımlar geçiren hafakalar basan bir nesil gerçek manada kurtarılmış sayıklaç, geçmiş olmayıam geleceği karanlıktır.

Bu ımsuslarda devletimize sistemler edersek, kimse hize darımasın. Gurbet gerçeğine dün olduğu kadar bugün de yeterince eğilmemiş, milletine sahip çıkmamıştır. Devlet millet için vardır. O halde nerede bir Türk varsa, Türk Devleti oradadır prensibi ile hareket edilmelidir. Ayrıca devletiminin birer organı olan konsolosluklar vatandaşları kuyruklarda bekletmeye bir son vermelidir. Derdile dertlenmeli, daha sıcak daha samimi bir ortam meydana getirmeli. Şunu söyleyebiliriz ki, bugün dünden daha iyi...

Yarın bir esrarlı meşhüm. Ne getireceği ne götüreceği bilinmez.

Servet YÜKSEL

Şair - Yazar

Bilinmez de biz bazı ımitlerimizi, hayallerimizi yarına erteledik. Yarın inşaallah güzel olacak, bizim olacak. Çünkü bimim işaretlerini görüyoruz. Gece bitmekte, sabah çok yakın. Telaşa kapılmayalı...

Artık sistemlerin ifası ettiği bir çağdayız. Avrupa büyük bir çöküşe doğru hızla ilerlemektedir. Manevi buhran herşeyi alıcaz. Bu hengâmede ayakta kalabilme maharetini gösterebilmemiz için çok güçlü olmamız gereklidir. Bu da ancak bütün cemiyet ve derneklerin ufak tefek görüş ayrılıklarını bir yana bırakıp bir ve beraber hareket etmelerine bağlıdır. Buna şiddetle ihtiyacımız var. Sosyal, kültürel ve siyasi alanlarda daha aktif olunsun.

Avrupa başkentlerinde minarelerin şehadet parmağı gibi göklere uzandığı şu zamanda atlaçak her yanlış adının ve hali büyük olacaktır.

Bu mutsuz, bu umutsuz, bu rulnumu ikinci plana iten insanlara saadeti göttürmek Avrupa Türklerine nasip olacak. Yıkılmaya değil, yapımıya, öldürmeye değil yaşatmaya talibiz. Yeter ki anlatabilelim, anlaşılsın.

Yarın daha güzel olacak, inanın...

Dörtdivan Ekonomisi

Bolu iliniz, İstanbul Ankara yolu üzerindedir. Bu yol Türkiye'yi bütün dünya ile kucaklaştıran bir yoldur. Türkiye ekonomisinin en güçlü fabrikaları ilinizde çok yakındır. Fakat ilinizin bu yakınlıkta çok iyi istifade ettiği söylemeye nemez. Bolu ekonomik ve sosyal kalkınmada komşularından çok iyi durumda değildir. Çok iyi durumda olmadığı halde komşularının faydaladığı Kalkınmada Birinci Derecede Öncelikli Yerler kapsamına alınamamıştır.

Dörtdivanlığımız Bolu'mun ekonomik bakımından en zayıf ilçelerinden biridir. Bunun en büyük göstergesi sürekli güçtür. Dörtdivan'dan göç sebepleri de herhangi bir yarın olmamasıdır. Orman İşletme Deposu ve Fidanlığı dışında devlet yatırımı yoktur. Halkın da birkaç küçük atölye dışında yatırımı yok-

tur. Yaz mevsimi kısa olduğundan meyve sebze tarımı mümkün değildir. Bilyük ve kılıçkabaş hayvancılık 30-40 yıl öncesinden bile çok gerilmiştir. Tavukçuluk Dörtdivan'a bir nebe olsun hayat vermiş, fakat beklenen patlama maalesef gerçekleşmemiştir. Bu sebeplerden dolayı, ilçemizden göç başlamış ve devam etmektedir. Köylerimiz boşalmış köy okullarımızın tarihimizne yakını öğrencilerisizlikten kapılmıştır.

Göçün verdiği zarardan dolayı ilçemiz eski canlı ekonomisini kaybettili. İlçenin köklü esnafları bile işlerini bırakmak zorunda kaldılar.

(Birlikten kuvvet doğar) Atasozlu Dörtdivan insanım bugiine kadar uyarmadı. Yüzlerce iş adamımız, büyük şehirlerde tek başlarına mücadele verip, işlerini geliştirmeye uğraşmaktadır. Memmuniyetle görmekteyiz ki büyük çoğunluk kendi

Ahmet ERSOY

YEDIEL A.Ş.

Yönetim Kurulu Üyesi

isini kurmuş; geçimini kendi işinden sağlanmaktadır. Genelde ekonomik durumları iyidir.

Hemşehriliğiniz diğer komşu ilçeleri kırkandırmak düzeydedir. Bunun en iyi örneği DIVANDER'in kuruluş ve çalışmalarında hemşehrilerinizin gösterdiği gayret ve işbirliğidir. Sayın Demek Başkanımız Ethem Ertug'un gösterdiği gayrette, birçok komuda derneğimiz başarılı olmuştur. DIVANDER Yönetim Ku-

YEDIEL A.Ş. Kontraplak Fabrikası'nın dıştan görünüşü.

ru lu Üye ve dernek üyelerinizin de katkıları övgüye değerdir. İnşallah nufukta Dörtdivan'ın kalkanması çahşuları görünecektir. Bu çahşular ve projeler sonunda, Dörtdivan göç veren değil göç alan bir İlçe olacaktır. Bu konuda YEDIEL A.Ş. elinden gelen bütün gayreti göstermektedir.

YEDIEL Ağaç Ürünleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi 1996 sonbaharında kurulan ve dört ortağı Dörtdivanlı olan yedi ortaklı bir şirkettir. Aynı yıl Dülger köyünde bu iş için yapılmış binayı kiraladı. Kontraplak üretmek üzere makinalar sipariş verildi. Makina ve ekipmanlar 1997 Mayıs'ından itibaren kurulmaya başlandı. Ağustos ayından itibaren dezenete üretimi gerçekleşti. 1998 yıl Ocaz ayında normal üretimine başladı. Şu an itti vardiye tam kapasite ile çahşmaktadır.

Fabrikamızda 3 mm'den 30 mm'ye kadar dingen standartlarında kapı-mobilya-sanayi kontraplak üretilmektedir. Kontraplak üretiminde kullandığımız topruk Afrika metresi olup, tropiktir. Yerli ağaç

YEDIEL A.Ş. Kontraplak Fabrikası'ndan bir başka görüntü.

kullanılmamaktadır. Bundan dolayı bolgenize ve insanımıza herhangi bir ekolojik zararı yoktur. Kimyevi ve insan sağlığına zararlı herhangi bir etkiamız söz konusu değildir.

Fabrikamızda bugün için 10 işçi çalışmaktadır. Hamurulde, üretim ve pazarlama konularında zorluğumuz kalmamıştır. Günlük 12 m³ kontraplak üretilmektedir. Ayda 300

m³, yıldız 3600 m³ kontraplak üretimi planlanmıştır ve planlı uygun üretim devam etmektedir.

Fabrikamız Dörtdivan'a ekonomik yönden halledir girdi sağlamaktadır. Çalışan işçilerin tamamını yakalı Dörtdivanlıdır. Mamullerini Dörtdivanlı kamyoncular nakletmektedir. Fabrikamızın işesi Dörtdivan estafetinden korşanlanmaktadır. Şirketimiz hemen bugün olmasa bile girişimci ortakları sayesinde kısa zamanda fabrikamız gerek ek tesislerle ve gerekse yeni yarınlarla büyüterek Dörtdivan'a büyük katkılar yapacaktır. Keza DIVANDER'in yapacağı herhangi bir yatırıma da ortak olmaya söz vermiştir.

Bu vesile ile DIVANDER kurnenlerin, üyelerine, Bültün'ün çıkışmasında yardımcı olan yönetici, işadamı ve bütün hemşehrilerine saygılar sunuyor.

İşçiler çalışma esnasında

KÖROĞLU (*)

Mert dayanır namert kaçar,
Meydan gümbür gümbürdenir,
Şahlar şahı divan açar,
Divan gümbür gümbürdenir.

Yığıt kendini övende,
Oklar menzili dövende,
Kılıç kalkana değende,
Kalkan gümbür gümbürdenir.

Ok atılır Kal'asından,
Hak saklasın belasından,
Köroğlu'nun narasından,
Dağlar gümbür gümbürdenir.

Köroğlu denince akla kahramanlık, kıratı, kavga şiiri veya türküşü gelir. Rüsen Ali (Köroğlu) babasının intikamını almak için söylediklerini aynen yaptı. Ahi'ra kur tayı çektiler. Deli Yusuf herkesten gizlediği usulle atı beslemeye ve yetiştirmeye başladı. Bu iki yıl devam etti. Deli Yusuf oğluna şöyle dedi:

"Oğlum bizim tarlayı üç gün devamlı sula, iyice balıkçı çamur olsun."

Rüsen Ali tarlaya üç gün suladı. Tarla balıkçı çamur oldu. Babası, Rüsen Ali'ye "Şimdi kur ata bin ve tarlada dolas" dedi.

Ali, babasının dediğini aynen yaptı. O kadar çamurdan, altın ayaklarına az bir çamur bulaştı. Bunu babasına söyleyince, Deli Yusuf "mutlaka

alurda bir delik var, onu bul kapat. Kur atı bir yıl daha besleyeceğiz" dedi. Kur atı bir yıl daha besleyip, yetişti. Tay artık mükemmel bir kühylan olmuştu. Bu arada Deli Yusuf'un oğlu, Rüsen Ali de bilyümüş, güçlü kuvvetli bir delikanlı olmuş, her türlü kılıç oyunlarını öğrenmişti. Artık babasının intikamını almak zamanı gelmişti.

Rüsen Ali babası Deli Yusuf'un nasihatine üzerine Çamlıbel'e çıktı. Artık Çamlıbel kendisinin yurdu olacaktı. Çünkü yığıt olan arkasını dağa yaslanmaya.

Çamlıbel'in o andaki sahibi Köse Kenan'dı. Rüsen Ali Çamlıbel'de Köse Kenan'la karşılaştı ve ona babasının Bolu Bey'i'nin zulmüyle kör edilişini ve Bolu Bey'i'nden babasının intikamını almak için dağa çıktığını anlattı. Köse Kenan ve adamları Rüsen Ali'ye arkaya çökerek, birlikte intikamını alacaklarına dair söz verdiler.

Recep ŞENGÜN
DIVANDER Başkan Yard.
Eğitmen

Rüsen Ali'nin artık KÖROĞLU olarak ünү yayılacaktır. Kendisi gibi babayıgit olam mert insanlar kendisine katılacaklar ünleri giyden güne artacaktır.

Köroğlu ve koçaklarının ünü, Bolu Bey'i'ni korkutmaya başlamıştı. Zira Bolu Bey'i'nin adamları artık mazlum halka soyuyorlardı. Kervanları da yağmalamıyorordu. Köroğlu Bolu Bey'i'nin kervanlarından veya zengin bezirganların kervanlarından aldığı harçlarla (vergilerle) ve paralarla elde ettiği geliri Bolu'daki fakir Türkmen halkına ve köylülere dağıtıyordu. Artık ezilen, horlanan Türkmen halkın Köroğlu gibi bir hamileri vardı.

Ayaz, Üsküdarlı bir kasabın oğlu, Köroğlu Hikâyesi'nin başlıca tipidir. Köroğlu bir planla Ayaz'ı babasından kaçırır. O günden sonra Ayaz Köroğlu'nun oğlu oldu. Köroğlu söz verdiği gibi onu yetiştirek bir babayıgit yaptı. O da ötekî koçakların arasına karıştı.

Köse Kenan, Hoylu Bey, Koca Bey, Isa Balt, Bıyıklı

Köroğlu'nun Köyü Sayık'dan bir görünüş.

Yusuf, Deli Hasan, Köse Sefer, Reyyan Arap, Kiziroğlu Mustafa Bey, Gündümen, Celâli Bey, Dağdeviren, Değirmencioğlu, Kabre Sığmaz ve isimleri bilinmeyen koçaklarına ve kendisini destekleyen Türkmen köylülerine Koroğlu:

"-Arkadaşlar, bundan sonra Çamlıbel sizin de yurdunuzdur. Burada hep beraber olacağız. Şimdi hepiniz sözlerimi işi dinleyin. Bizler haydutluk yapmak, hırsızlık yapmak, başkasının alını teriyle kazandığı paraları çalıp, gasp etmek için bir araya gelmedik. Bizim gayemiz halkı haydutlara soydurmamak. Halkın, yoksağın, irz ve namusunu korumaktır. Ben sadece halka zulmederek, alçakça halkı soyanların düşmanım. Halkı soyan, halka kötülik eden, irz düşmanlığı yapan, zalim Bolu Beyi'nin düşmanım. Ben yalnız onlarla döglüşürüm, ben Bolu'daki Türkmen halkının dostuyum. Hâmisiyim. Bundan sonra hepimizin gâyesi bu olacaktır."

Hikâyemizde Döne Hanum, Bolu Beyi'nin kız kardeşidir. Koroğlu küçükken, babası seyislik yaparken, Döne Hamm'la birlikte oynarlardı. Döne Hanım'ı küçüğünden tanıyan Koroğlu Çamlıbel'e yerlestikten sonra da, sık sık tedbîl-i kıyafetle Bolu'ya gelmiş, saray bahçesinde gezenin Döne Hanım'ı seyretilmiş, gülzelligine hayran olmuştur. Bir gün Çamlıbel'de otururken akına Döne Hanım geldi. Nasıl yapsam da Döne Hanım'ı kaçırısam diye düşünüp, planlar yaptı. Akına dervîş kıyafeti giyerek fala bakma bahanesiyle saraya girmek geldi.

Koroğlu dervîş kıyafetine bürnerek, Bolu Beyi'nin sarayına gelir. Sarayın kapıcısıyla dostluk kurar. Ona çok iyi fala bakğını, saraydaki hanımların ve Döne Hanım'ın fallarına bakmak istediğini, eğer bunu hanımlara söylese, kendisine bir altın

vereceğini bildirir. Altın sözinin duyan kapıcı, dervîş içeri alır ve iyi bir faiyet olduğunu anlatır.

Dervîş (Koroğlu) orada saza bir aşk düzeni vererek aldı saza eline. Bakalımlı ne söyledi:

Selâm verdim, selâm almaz.

Selâmına salam seni,

Parasız pulsuz aşıkım,

Ben kendime alam seni.

Nazlım, sahnır gezersin.

Dertli bağırtı ezersin.

Beyaz kağıda benzersin.

Yazar mola kalem seni.

Gonca güller gibi harsın,

Bülbüller gibi de zarsın.

Koç Koroğlu'na ayarsın,

Böyle yazmış kalem seni.

Dervîş bu söylediğin beyitler senin. Hem de sen Koroğlusun. Ben Koroğlu'nun büyük bir nam sahibi olduğunu bilirim. Mertliğine, yiğitlige hayrarum. Koroğlu'na yar olmayı isterim. Eğer sen Koroğlu isen, kendini bildir. Döne çoktan beri sana aşıktır.

Döne karşısında Koroğlu'nu görünce şaşırıldı ve aynı zamanda da sevindi. Birlikte bir plan yapıp kaçtılar ve Çamlıbel'in yolunu tuttular.

Kızkardeşi Döne Hanım'ın Koroğlu tarafından kaçırıldığını duyan Bolu Beyi, deliye döndü. Beşyilze yakın ath ile Koroğlu'nun elli koçagi arasında Çamlıbel'de müthiş bir çarpışma oldu.

Dört taraftan saldıran Koroğlu'nun ath koçakları, Bolu Beyi'nin askerlerini darmadağın ettiler.

Bolu Beyi, ülke çapında yayılma gösteren ateşli silahlarla Koroğlu'nun peşine düşmüştür.

Nitekim destan kahramanı, kılıcın yerini tüfeğin alışına hiç memnun kalmamış ve bu konuda aşağıdaki meşhur beyitini söylemiştir:

Tüfek icat oldu, mertlik bozuldu,

Eğri kılıç kininda pastanma-tır.

Netice olarak Koroğlu ile Bolu Beyi kuyasına mücadele etmişlerdir. Koroğlu koçakları ile kendisine katılan Çatkaloğlu'nun, Kızılçıraklı'nun ve Karadoğan köyünün Türkmenlerinden yararlanarak Bolu Beyi'nin adamlarını perişan etmiştir.

Koroğlu'nun sonu, tüfeğin icadı ve yaygın kullanımı ile ilgilidir. Mertlik töresinin bozulduğunu gören Koroğlu, arkadaşları ve kirazı ile birlikte Doğu illerine gitmiştir. Çünkü doğunun töresi devam etmektedir. 1585-1590 yılları arası, Osmanlı İran Seferine katıldığı ve bu seferlerde büyük başarılar kazandığı ve Özdemiroğlu Osman Paşa'ya manzume söylediği bilinmektedir. Koroğlu'nun ününün Kars dolaylarında yaygınlaşması ve buradan Türk Cumhuriyetlerine uzanmasının hâkiki nedeni de bize göre bu sebeplerdir.

Hikâyesi, bütün Türkiye'de ve Türk Cumhuriyetlerinde dillerde geçen kendisi, gönüllerde taht kurmuş olan, Türkliğin ALP tipini simgeleyen Koroğlu'nun henüz hiçbir yerde mezarı tespit edilememiştir.

Koroğlu ölmemiştir. Halkın kahramanları ölmmez. edebiyatımıza onun gür sesiyle "savaş türkileri" girmiştir.

Koroğlu; zulme, haksızlığa ve kötülkere ve şer güçlere isyan bayrağıdır. O, horlanan, ezilen, haksızlığa uğrayan insanların gönülündedir. Koroğlu, mertlik ve kahramanhı semboludur. Türkler hür yaşadıkça elbette Koroğlu da gönüllerde yaşayacaktır.

* Bolu'nun Kültürel Değerleri

Aşık Dertli, Aşık Figani, Koroğlu (Derleyen: Cevat ALPARSLAN, Emekli General)

Bebeklik Döneminde Beslenme

Herkese merhaba,

Gün boyunca özellikle basın yardım organları aracılığıyla çok sık okuduğumuz veya duyduğumuz 'genç Türkiye' deyişinden bahsederek başlamak istiyorum. Genç sözüğünün ifade ettiği yaş hem cumhuriyetimiz hem de bu bayrak altında yaşayanları tanımamak için kullanılmaktadır. Nüfusumun %35'ini çocukların oluşturdugu bir ülke için bu pek de yerinde bir tundur doğrusu.

Cocuklarımız, güzel bir gelecek isteyen bizlerin yapacağı en anlamlı ve özverili çabaları hak eden varlıklar. Onlar ne doğular önce, karar verme aşamasında, ne de doğum sonrasında baştan savunma planlarımız ve özensizliğimizin sonuçlarını, bedelinin ödemek zorunda kalmamalılar.. Umutlarımız gereken ilk nokta çocukların fiziksel ve psikolojik olarak bir erişkinin kültürülü modeli olmalıdır. Bakım, beslenme ve koruyucu sağlık hizmetleri açısından çocukluk dönemi ayrı bir önem taşımaktadır.

Türkiye'de toplam ölümlerin %33.7'ini bebek ölümleri oluşturmaktadır. Bu oran gelişmemiş ülkelerdeki kadar yüksek olmamakla birlikte gelişmiş ülkelerdeki kadar da düşük değildir. (%0.81-%119). Bebek ölümlerinin %40'sının doğumunu izleyen ilk 4 hafta içinde, %54'ü 1-12 ay içinde görülür. İlk 4 hafta içindeki ölümler doğumsal anomaliler, erken doğum ve komplikasyonları gibi önlenmesi gereke-

li olarak zor nedenlerden kaynaklanırken, bu dönem sonrasında gelişenler pnönomi (zaturre), gastroenterit (ishal), yeteriz beslenme ve bulaşıcı hastalıklar gibi basit önlem ve tedavilerle engellenebilecek patolojiler yüzünden meydana gelmektedir.

Çocukluk çağında büyümeye ve gelişmeye ifade eder. Sürekli bir değişim yaşındaki çocuğu sadece hasta olduğu zaman değil, herhangi bir şikayetinin olmadığı dönemde de doktora götürmek gerekmektedir. Sağlıklı çocuğun inayenesinin ilk amacı vardır: erken tam (kansızlık, D vitamini eksikliği, doğumsal kal-

ça çıktı...) ve koruma (aşlama, annenin eğitimi, aile planlaması...). Sağlıklı çocuk inayenelerinin doğumunu takiben ilk 48 saat içinde bir kez, ilk üç ayda 15 günde bir, 4-12 ay arasında ayda bir, 1-2 yaşta ayda bir, 3-6 ayda bir yapılması uygundur.

Bebeklerin beslenmesi dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biridir. Yapılan çok sayıda araştırmaların somicunda bebek için en ideal besinin anne sütü ol-

Dr. Safiye YILDIRIM

Gazi Üniversitesi Tıp Fak. Radyojoloji Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi duyu kanallıyla kesinlik kazanmıştır. Anne sütü bebeğin ihtiyaçlarına göre içeriği değişerek sağlanan çok özel, her an kolayca elde edilebilen, hijyenik bir besindir. Emzirmeye doğumunu takip eden ilk yarım saat içinde başlanması önemlidir. Anne sütü gelene kadar bebeğe şekerli su dahil hiçbir şey verilmemelidir, aksı takdirde anne sütünün ilk 5 güne has bağırsakları konuyucu özelliğine gider. Bebek belirdi zaman aralıkları ile değil her açılığında emzirilmeli. Bir memede en az 5 en çok 20 dakika emzirilmelidir. Her öğünde iki meme birden emzirilmeli, emzirmeye hangi memeden önce başlandığı ise bir süre emzirmenin diğer memeye öncelik verilmelidir. Emzirme sırasında sadece meme başı değil çevre dokumum da bir kısmı bebeğin ağızına girmelidir ki haya yutma olasılığı azalabsın. Oturarak emzirmek ise yatarak olandan daha kolay ve tehlikesizdir. Emzirme bittiğinde anne küçük parmağını yavaşça bebeğin ağızının kenarından sokup, bebeği yavaşça ayırmalıdır. En son olarak bebeğin gazi çıkartılmalıdır.

Sütten kesmeanne ile bebeğin ihtiyaç ve isteğine göre ayarlanır. İlk 4-6 ay mutlaka sadece anne süt-

tü ile beslenmeli. 6. aydan sonra bebeğin emmeye devam etse bile ektgidalara da geçilmelidir. 1. yaş sonunda annenin sıtti de azalmaya başladığını için emzirme yavaş yavaş kesilebilir.

Hazır mamlar, anne sütünü herhangi bir nedenle alamayan ilk üç ay içindeki bebekler için tercih edilebilir. Mamları çok basit olarak tarif etmek gerekiyor inek sıttından annenin sıttına benzetilmeye çalışılmış hazırlanmış ürünlere. Bu nedenle bebek için inek sıttından daha uygunlardır. Erken doğmuş ve düşük doğum ağırlığına sahip bebekler için özel formüller içerirler. 3. aydan büyük bebekler için olanlarla içeriği ve kıvamları farklıdır.

Inek sıtu ile beslenme ilk 3 ay içindeki bebek anne sıttı alamıyor ve hazır mama da satın alamıyorsa tercih edilir. Kullanıldığı en önemli nokta sıttın mutlaka sulandırılması gereklidir. Birinci ay 1/2 ikinci ay 2/3, üçüncü ay 1/1 oranında su katılımlıdır. Dördüncü aydan itibaren sulandırılmışdan ve rilebilir. Fazla olmamak şartıyla bir miktar şeker ve 1-2 tane kaşığı bitkisel sıvı yağ katılmalıdır. Süt mutlaka iyice kırınılmalıdır. Bebeği beslerken başı yukarıda tutulmalıdır, aksi halde orta kulak iltihabı olma riski vardır. Biberonun deliği süt veya mananın dantulda alışma uygun boyulduktan olmalıdır. Böylece bebeğin hava yuttması engellenir. Cam ve plastik kullanılarak yapılmış biberonlar 20, emzikler ise beş dakkı kaynağı olarak temizlenmelidir.

Anne sıttının hebeğe yetip yetmediğinin en güzel kanıtı bebeğin normal hızda ve miktarda kilo alması ile anlaşıltır. Bebek çok çabuk açılıyorsa, kilo alamıyor, kabızlığı varsa ve bundan başka bir ne-

deni yoksa annenin sıttının yetmediği düşünülür. Yapılcaktı şey anne sıttına devam ederken bebeğin ayına uygun ek besinler vermektedir. Inek sıtti alanlar ilk aylardan başlayarak meyve suyu ve (süte benzer orankurda) sulandırılmış yoğurt yiyebilirler. 3. aydan sonra unlu mamlara başlamaları İti bunlar içinde en kolay sindirileni pirinç unudur. Yine 3. ayda sebze çorbaları, 4. ayda ise meyve ve sebzeleri ezerek verebiliriz. 5. ayda kuru üzüm et, 6. ayda yumurtanın sarısı, kuru baklagiller, makarna gibi nişastah besinler, 9. ayda yumurtanın beyazı, beyaz etlere başlamır. 9. aydan itibaren ise artık softaya oturabilir.

Anne sıttı alam ve hazır mama ile beslenen bebeklere vitamin desteği gerekmektedir. Ancak zamanında doğanlara 400 Ü/gün, erken doğanlara 500-1000 Ü/Gün D vitamini eklenmelidir. Inek sıtu ile beslenenlere multivitamin preparatları önerilebilir.

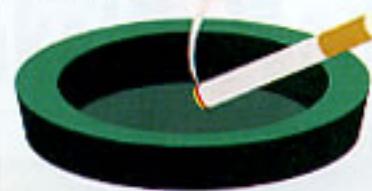
Bebeklerimize çok temel esaslara dikkat ederek hazırlayacağımız besinlerle sağlıklı gelişimin yolunu açabilirmiz. Bu konuda damşmak için başvuracağımız kişi ve kurumlar en yakınlardaki sağlık ocaklarındaki doktor ve ebehenşilerdir. Ayrıca televizyon ve radyolarda da bu konularla ilgili sürekli programlar yayımlanmaktadır, tek yapacağımız buntara biraz kuşak kabartmak olacaktır.

Yazama son verirken vakit ayınp oluyan sizlere ve bu güzel dergiye bir sayfa da sağlığa ayrılmış DIVANDER çalışanlarına teşekkür bir borç kabul ediyorum.

Hepinize çocuklarınızla beraber paylaşacağınız sağlıklı ve huzurlu bir gelecek diliyorum.

Sigara Yaşılanmayı Hızlandırıyor

- Kansere neden oluyor
- Mide ülserini artırıyor
- Erkeklik gücünü azaltıyor
- Kemikleri zayıflatıyor
- Sirt ve belfitiği riskini artırıyor.

Kansere neden olan ve vücutta tedavisi mümkün olan sigaranın, bir marifeti da...

İngiliz Daily Mail gazetesinde yayınlanan bir habere göre, sigara insan derisinin hızla yaşamasına neden oluyor.

Sigara içen 30 yaşındaki bir kadının bile sigara içmeyen yaştına göre çok daha yaşlı görüldüğü ortaya çıktı.

Bu fark 50 yaşına gelindiğinde ise oldukça belirginleşiyor.

Fizik tedavi uzmanları ise, sigara içen kişilerde sirt ağrıları ve bel fitliği şikayetlerinin içmeyeşenlerin dört kat fazla olduğu görüşündeler. Tütünün kemikleri zayıflatarak, sağlıklı hücrelerin oluşumunu engellediğini ve tütünün, kemiğe giden kan miktarını düşürmesiyle, kemiğin daha asitik hale gelmesine neden olduğunu ifade ediyorlar.

Sigaranın olumsuz bir yönü de, erkeklik gücünü azaltması. günde 30 sigara, belirli bir yaştan sonra erkeklik gücünü yokederdi.

DÖRTDİVANLILAR KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DAYANIŞMA VE GÜZELLEŞTİRME DERNEĞİ KURUCULAR KURULU

Ethem ERTÜĞ

İsmail BAŞYİĞİT

Mustafa ACAR

Bilal BAŞER

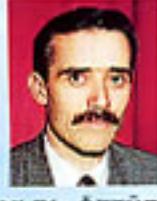
Hamza BAŞARAN

Yunus ÇANKAYA

Zeynel DEMİRTAŞ

Ali Efe ÖZTÜRK

Şeref GÖKÇEOĞLU

Hasan DEMİRCAN

Ahmet ERSOY

Tahir ABAY

DÖRTDİVANLILAR KÜLTÜR YARDIMLAŞMA DAYANIŞMA VE GÜZELLEŞTİRME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU

Ethem ERTÜĞ
Başkan

Recep ŞENGÜN
Başkan Yardımcısı

Halilullah ÖZCAN
Başkan Yardımcısı

İdris ATALAY
Muhasip Üye

Mehmet YILDIRIM
Üye

Yüksel DEĞERCAN
Üye

Halil ALTINDAĞ
Üye

Nihat GÖKÇEOĞLU
Üye

Asım ERTÜĞ
Üye

Basri GÖKÇEOĞLU
Denetim. Kur. Üyesi

D. Ali TÜRKER
Denetim Kur. Üyesi

İsa ACAR
Denetim Kur. Üyesi

HABER HATTI

Bu bölümde de Dörtdivan'ı ve yöre insanını ilgilendiren haberlerle yine karşınızdayız.

Amacımız doğru ve tarafsız haberleri iletmek. Sizin de yer verilmesini istediğiniz haberleri imkanlarımız ölçüsünde yayımlamaya çalışacağız.

Saygılarımızla.

DIVANDER

İlçemiz büyük bir sel felaketi yaşadı

20-25 Mayıs tarihlerinde bütün Batı Karadeniz Bölgesi'ni kapsayan sel felaketi İlçemize de zarar verdi. Ülkesi Çayı'nın taşması sonucu Dörtdivan Ovası sukar altında kaldı. Ekili alanları zarar gördüğü selle iki de can kaybı oldu.

Aşağı Sayık Köyü'nden odun toplamak üzere çevre kıyısına giden Pelin Gündoğan isimli 11 yaşındaki kız çocuğu sele kapılarak kayboldu. Bulundan dönmekte olan babası Ali Gündoğan acı haberi Dörtdivan'da öğrenince aniden fenaşarak önce Sağlık Ocağı'na, ardından Gerede Devlet Hastanesi'ne, oradan da Bolu Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Ancak yapılan tüm müdahaleler sonucu vermedi ve ertesi gün o da hayatını kaybetti.

Geride dül bir eş ve 3 çocuk bırakan Ali Gündoğan, hayatını emeği ile kazanan onarlı ve çevresinde sevilen bir insandır. Alkış rahmet eylesin.

Dernek Başkanı Ethem Ertuğ ile Başkan Yardımcıları Recep Şengün ve Halilullah Özcan 26 Mayıs günü Aşağı Sayık Köyü'ne giderek bu acılı aileyi ziyaret etti ve başsağlığı diledi.

Ölülerin yakalarına; şimdilik bir skandalının olup olmadığını soran ve Dernek olarak ellerinden geldiğinde yardımında bulunacaklarını anlatan Başkan Ethem ERTUĞ, bu konuda her zaman yardımına hazır olduklarını, Kaymakamlıkça açılan yardım hesabına katkıda bulunacaklarını belirtti.

Ali Gündoğan (43)

Pelin Gündoğan (11)

YARDIM KAMPANYASI

Sel felaketinde kızım kaybeden ve acı habere dayanamayarak bir sonraki gün kendisi de vefat eden Ali Gündoğan'ın geride kalan eşi ve çocukları için Dörtdivan Kaymakamlığı'ncı bir yardım hesabı açıldı.

Ziraat Bankası Dörtdivan Şubesi'ndeki 0023-349 numaralı "Halime Gündoğan ve Çocukları Yardım Hesabında" 19 Haziran

tarihi itibarıyle 1.800.000,00,- TL nakdi yardım toplandı.

Derliğimiz Yönetim Kurulu da aldığı kararla felaketzede aileye 100.000,00,- TL yardım etti. Ayrıca hemşehrilerimiz gıda ve giyim olmak üzere aynı yardımında bulundu. Yardım etme fırsatı bulamayan diğer hemşehrilerimiizi de yukarıdaki hesaba katkıda bulunmaya davet ediyoruz.

Dörtdivan Köroğlu 1. Yayla Şenliği Muhteşem Oldu

29 Haziran 1997 tarihinde birincisini düzenlediğimiz Yayıla Şenliği bazı küçük aksaklıklara rağmen multeşem oldu. Çalkoy ve Çetikören Yaylaları arasındaki Kapaklı Çayır'ında yapılan ve yarlaşık 8-10 bin kişinin katıldığı yayla şenliğimiz gerek program muhteviyatı, gerekse katılımdaki fevkaladelik yönüyle geniş yankı buldu. Bu şenlik vesilesiyle Köroğlu, Dörtdivanımız ve güzel yaylalarımız çok büyük kitlelere tanutmuş oldu. Kısa bir süre içerisinde organize edilen ve duyurulan şenliğimize hemşehrilerimiz büyükraigbet göstererek istirak ettiler. Şenlik, yörümüz milletvekilleri ve yine yörenizden yetişen diğer siyasetçi ve bürokratlarımızın da katılımıyla tam bir beraberlik-dayanışma içerisinde geçti. Ayrıca şenlik vasıtasyyla, yurdun dört bir yanına dağılmış olan hemşehrilerimiz bir araya gelme fırsatını buldu.

Programda halk aşıkları, halk müziği sanatçıları ve çeşitli folklor ekipleri yer aldı. Ayrıca şenliğimizi Türkmenistan büyükelçisi Nur Muhammet Hamanov ile elçilik müsteşarı da onurlandırdılar. Aynı zamanda Türkmen Folklor Ekiibi oynadıkları halk oyunları ile izleyenleri büyüledi. Şenliğimiz ağasız da kalmadı. Aşık artırmaya çıkışları ve temsili Körögöl tarafından şenlik alanına getirilen koçu, ağa adayları arasından hemşehrımız işadamı Tahsin Duman aldı. Böylece Tahsin Duman 1997 Yılı Yayıla Ağası seçilmiş oldu.

Ulaşımındaki aksaklıklara rağmen şenliğe katılanlar 2. Şenlikte buluşma temennisile büyük bir memnuniyet ve özlem içerisinde ayrıldılar.

Köroğlu 1. Yayıla Şenliği'nden çeşitli görüntüler

Dörtdivan Köroğlu 2. Yayıla Şenliği 5 Temmuz'da

Geçen yıl birincisini düzenlediğimiz Köroğlu Yayıla Şenliği'nin ikincisini 5 Temmuz 1998 Pazar günü Kapaklı Çayırlı'nda yapıyoruz. İlk olmasından dolayı birtakım aksaklıların yaşadığı birinci şenliğe göre bu ikinci şenliğin daha mükemmel olacağna inanıyoruz. Zira başta yol olmak üzere diğer bütün aksaklılar giderilmektedir. Bu seneki şenlik birincisine göre program açısından da çeşitlilik ve zenginlik arzediyor. Şenliğe Türk Halk müziği sanatçısı Atilla İcli ve Gülsen Külli'nin yarışra oznalar, Mehter Takımı, yöresel folklor ekibi ve sürpriz sanatçılar katılacaktır.

Dört bir yana dağılmış olan hetuşehrilerimizi bir araya getirip kaynaştırmak amacıyla tertip ettiğimiz şenliğe katılımın bu yıl daha fazla olacağna inanıyoruz. Bu vesile ile sıcak bir yaz gününü, Köroğlu Yaylalarının serinliğinde geçirmek isteyen herkesi şenliğimize bekliyoruz.

DIVANDER Yönetim Kurulu üyeleri, Kaymakam Vekili Mustafa Yıldız'ı ziyaret etti.

DIVANDER Yönetim Kurulu üyeleri İlçe Jandarma Komutanı Recep Bağcı ile birlikte.

ZİYARETLER

Dernek Yönetim Kurulumuz çeşitliigaretlerde bulunmuş. Askerlik görevini ifa etmek üzere bir süre içi görevinden ayrılan Kaymakamımız Sinan ÖZKAN'ın yerine Vekalet eden Yeniçaga Kaymakamı Mustafa YILDIZ'ı Yönetim Kurulu üyelerimiz ziyaret etti. Çok samimi bir ortam içinde geçen ziyarette, karşılıklı görüş alışverişinde bulunuldu.

Yönetim Kurulu Üyelerimiz daha sonra ilgini yani tayin olan İlçe Jandarma Komutanı Recep BAĞCI'yi da ziyaret ederek görevinde başarılar dileydi. Derneğiimizin faaliyetlerini yakından takip eden ve çeşitli konularda dejikş önerileri olan Recep BAĞCI da Derneğine her zaman destek olacaklarını belirtti.

Yöreleriniz Türküleriniz programında ileriye taşınan değerli sanatçı Atilla İCLI'ye yayla şenliğimiz hakkında görüş alışverişinde bulunmak üzere Derneğiizi ziyaret etti.

Değerli sanatçı Atilla İcli Dernek Merkezimizde Yönetim Kurulu Üyeleri ile.

Iftar yemeğimiz hemşehrilerimizi biraraya getirdi

Geleneksel hale getirdiğimiz iftar yemeğimizin ikincisini 18.01.1998 tarihinde Yenimahalle-Hacıgân Sofrası'nda verdik. Yaklaşık 750 kişinin katılımıyla yemek, büyük bir samimiyet içerisinde geçti.

Yemeğe, yörenin siyasetçileri, bürokratları ve işadamlarının ilgisi büyük oldu. Yemekten sonra Dernek Başkanımız Ethem ERTUĞ dernek çalışmalarını anlatan kısa bir konuşma yaptı. Ardından sinevize gösterisine geçildi. 10 dakika süren gösteride "Yayla Şenliği" ve "Yörelerimiz Türkülerimiz Programı"ndan kesitler sunuldu.

Davetliler tarafından büyük bir beğeni ile izlenen gösteri adeta; Ankara'da bir kış gezesini, Dörtdivan'da bir bahar gününe çevirdi. Sinevize gösterisinin ardından ilçemizin işadamları, Dörtdivan için yapılması gerekenler konusunda fikir alış verişinde bulundular. Hemşehrilerimiz geçen Ramazan aynun ve birlikte olmanın verdiği huzur içerisinde ayrıldılar.

Iftar yemeğinden sonra yapılan istişare toplantılarından bir görüntü.

Ankara'da Bolulu'lar Kermesi

Bolu Kalkınma ve Tanıtma Vakfı Ankara Şubesi tarafından, ilimizde yaşanan sel felaketine yardım için 6 Haziran 1998 tarihinde "Türkiye Ticaret, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Sergi Salonu"nda bir kermes düzenlendi.

Bolu Valisi Sayın Nusret MIROĞLU'nun himayelerinde, Bolu ve ilçelerinin ürtinleri, el işleri ve el sanatlarını tanıtım için düzenlenen kermeste en ilgi çeken standlardan biri de Dörtlüvan standıydı. Davetliler tarafından beğenilen standda Dörtlüvanlı hemşehrilerimizin el işleri, el sanatları ve yöremizin meşhur yiyecekleri tanıtıldı. Ayrıca Dörtlüvan'la ilgili sinevizyon gösterisi de videodan misafirlere izlettiirildi.

Kermeste, Bolu Valisi Sayın Nusret Miroğlu'nun standını ziyaret etti.

Dörtdivan Şehitleri Anma ve Fidan Dikme Töreni Yapıldı

2 9 Nisan 1998 tarihinde İlçemiz Kaymakamlığı ve Cemaller Köyü'nün müsterek organizasyonu ile Cemaller Köyü'nde Şehitleri Anma ve Şehitlik Hatıra Ormanı'na fidan dikme töreninin ikincisi yapıldı. Anma törenine Dörtdivan ve çevre ilçelerin kaymakamları ile üst düzey bürokratların yanı sıra DIVANDER Başkanı Ethem ERTUĞ ve Yönetim Kurulu Üyeleri, Dörtdivan İlçe, mahalle ve köy muhtarları olmak üzere çok sayıda vatandaşımız da iştirak etti. Tören büyük bir huşu içinde geçti. Yapılan konuşmalarda; vatan savunması, şehitlik mertebesinin değeri, birek beraberlik ve ağaçlandırmaın önemini konularına değinildi. Şehit ailelerine Kaymakamlıkça birer şilt takdim edildi.

Ayrıca Derneği de şehit yakınlarına birer hediye verdi. Anma toplantısı, hatıra ormanınna fidan dikimi ve Cemaller köylülerinin ikram ettikleri yemek ile sona erdi.

Törenen genel bir görünüm (en üstte), Şehitlerimizin aileleri birarada (Üstte).

Dörtdivan İlköğretim Okulu inşaatı temel aşamasında.

Dörtdivan'a yeni okullar yapılıyor

1997 yılında yürürlüğe giren sekiz yıllık kesintisiz zorunlu eğitimin çerçevesinde ilçemize yeni ilköğretim okulları yapılıyor. M.E.B.'na Dörtdivan Merkez ve Doğancılar Koyii'ne yapılacak olan okulların 1998-1999 eğitim sezonuna yetişmesi bekleniyor.

Doğancılar Köyü İlköğretim Okulu inşaatından bir görünüm.

Doğancılar Köyü Sağlık Evi Ebe bekliyor

1992 yılında yapılan, sadece 6 ay hizmet veren ve lojmanları da bulunan Doğancılar Köyü Sağlık Evi'nde yaklaşık 6 yıldır ebe yok. İlçenin en büyük köyü olan ve bine yakın nüfus bulunan Doğancılar'da ebe olmayı sağlık yönünden büyük sıkıntılara sebep oluyor. Sağlık Bakanlığı'na ve Bolu İl Sağlık Müdürlüğü'ne defalarca başvuru yapılması rağmen köye halen ebe olmayı gelmeyeni köylüler tarafından tepki ile karşılanıyor.

Dörtdivan'ın nüfusu hızla düşüyor

30 Kasım 1997'de yapılan nüfus sayımında ilçemizin nüfusu, merkez 3007, köyler 6747 olmak üzere 9751 kişi olarak tespit edildi. 1990 yılında yapılan bir önceki nüfus sayımında 13499 olan nüfusumuz, göçler sonucu hızla bir şekilde düşmüştür. Hemşehrilerimizin birçoğu iş umuduyla büyük şehirlere göç etmiş ve şu anda köylerimizin yarısı boşalmış durumdadır.

Köy Hizmetleri Düger Göleti için Etüt ve Proje Çalışmalarına Başladı

Dörtdivanlılar olarak yıllardır özlemi çektığımız Düger Göleti nihayet ele alındı.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve İl Müdürlüğü'nden heyetler Düger Deresi'nde incelemeler yaptı. Bu proje gerçekleştiği takdirde sel felaketleri önlenecek, bahçeklik ve turizm ile ekonomiye katkıda bulunacak. Ayrıca sulama imkanı artacak ve köylülerimiz rahat bir nefes alarak, tarım ürünlerinde verim artışı sağlama itkuunu bulacak.

Bu projenin hayatı geçirilmesini dört gözle bekliyoruz.

Derneğimizin 3. Olağan Genel Kurul Toplantısı Yapıldı

DIVANDER'in 3. Olağan Genel Kurul Toplantısı 31.05.1998 Pazar günü Keçiören Halil İbrahim Sofrası 1 Tesisleri'nde yapıldı.

Hemşehrilerimizin büyük ilgi gösterdiği toplantıda Derneği faaliyetleri üyelerimiz tarafından takdirle karşılandı. Samimi bir havada geçen toplantıda eskî yönetimin ibra edilerek aynen görevde devam etmesi kararlaştırıldı.

Yönetim Kurulu Muhasibi Ekerem Yıldız'ın tayininin Adana Santa-yi ve Ticaret İl Müdürlüğü'ne çıkışması nedeniyle yerine Av. İdris Atakay görev aldı.

Genel Kurul toplantısından bir görünüm.

İstanbul Maltepe'de Hemşehrilerimizin Kurduğu "Divan-Köroğlu Kültür Sos. Yard. ve Day. Derneği" Faaliyetlerine Başladı

İstanbul'daki hemşehrilerimizi bir araya getirmek, aralarında sosyal dayanışmayı sağlamak amacıyla kurulan "Divan-Köroğlu Kültür Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği"nin açılışı 17 Mayıs 1998 Pazar günü DİVANDER Yönetim Kurulu ve çok sayıdalı hemşehrilerimizin katılımıyla yapıldı. Zümrüt-tevler Mah. Canay Sok. No: 6 Maltepe/İSTANBUL adresinde faaliyet gösterecek olan Derneği'nin Yönetim Kurulu şu isimlerden oluşuyor:

Başkan: Hakkı ÖZTÜRK

Üyeler: Ali AYKUT, H. İbrahim YALÇIN, Erdoğan ÖZDEMİR, Selahattin GÜNDÖĞDU, Bahattin VURAL ve Ahmet AŞÇIOĞLU.

Başkan Hakkı Özturek, DİVANDER Başkan ve Yönetim Kurulu üyelerine, "Uzun zamandır hasretini çektiler bir ve beraber olmayı, bir çatı altında toplanmayı başardıklarını, derneklerinin DİVANDER ile her bakımından dayanışma içinde olacağı ve yörenimize ait diğer derneklerle kardeşlik duyguları içinde bulunacakla-

Maltepe'deki dernek açılışında hemşehrilerimiz toplu halde.

DİVANDER Yönetim Kurulu'nun İstanbul Ümraniye'deki Dörtdivanlılar Derneği Lokalini ziyareti.

MEDYADA DÖRTDİVAN

1. Yayla Şenliği: 1. Yayla Şenliğimiz, medyada geniş yankı uyandırdı. Şenliğin ertesi günün ve onu takip eden 2. gün içerisinde TRT'nin bütün kanallarının haber bloklarında ve çeşitli özel televizyon kanallarında geniş bir şekilde, görüntüler eşliğinde verildi. Ayrıca gazetelerin bir kısmı da şenliğimize geniş yer ayırdı. Bu vesileyle Dörddivanımız ve yatkalarınız büyük halk kitlelerine tanıtılmış oldu.

2. Yörelerimiz Türkülerimiz Programı: Anadolu'nun keşfedilmeyen kültür zenginliklerini ortaya çıkaran "Yörelerimiz Türkülerimiz" ekibi geçtiğimiz Eylül ayında Dörddivan'daydı. TRT'nin sevilecek izlenen "Yörelerimiz Türkülerimiz" programı şırın ilçemiz Dörddivan'ı

tüm dünyaya tanıttı. Programın başarılı sunucusu değerli sanatçı Atilla İcli ve program ekibi DIVANDER yönetimi tarafından ilçemizde ağırlandı; çekimler esnasında kendilerine refakat edildi. Sonuçta, adetlerimizi, yaşamımızı ve folklorumuzu canlı olarak yansitan başarılı bir program ortaya çıktı. Çeşitli araklılarla TRT'nin bütün kanallarında

gösterime giren program, izleyenler tarafından büyük beğeni topladı.

Dörddivan dışında yaşanan hemşehrilerimiz bu programda kendi yaşıtlarından bir kesit buldu. Derneğimiz televizyonlara yansıyan bütün etkinliklerini bir video kasette toplayarak, hemşehrilerimizin istifadesine sundu.

ZAMAN

Bizden selam olsur Köroğlu Şenliği'ne

Köroğlu anıldı

Köroğlu, Dörddivan'ın 1. Yayla Şenliğiyle anıldı. Dörddivan Koyumlularlığı, Belediye Başkanlığı ve Dörddivanlı Kültür, Yardımlaşma, Uzantı ve Girelçelijine Demet Gözle öncümenen ve birbirce işi kaldıra. Şenlik Tüfekçilerin Bayraklısı Nur Muharrem Hanım ve hoca baba en Bayekilleri eylemleri. Beyaz bir atmın üzerinde Köroğlu boyutlu bir gelenek Mihmet Kocaeli davaklarından büyük İlgi gördü.

■ Kenan GÜRSÜZ - SOLU, a.o.

Hürriyet

TURUKATUR

SAYNAZ DA KARNAVALIZZE ALAKALI MI HANEM ?

FATLA EŞİP ET PESER BELLİ

TÜRKİYE BU MARMAYI SEVECEK

DİVANDER

DÖRTDIVAN TÜRBELERİ

ŞİH ŞEHİRİBANI TÜRBESİ (ÇALKÖY)

Şih Şehribanı Türbesi Tekke'de bulunan Ummi Kemâl-Hazretleri'nin ablasının türbesidir. Bu türbe Dörtdivan'ın köyleğinden Çalköy'de bulunmaktadır.

Çalköy Derneği tarafından köye gelen misafirlere ve ziyaretçilere gösterilmesi açısından önemizdeki yıllarda restore çalışmaları yapılacaktır. Türbenin üzerinde Selçuklu işaretleri bulunmaktadır.

Şih Şehribanı Türbesi'ne yapılan ziyaret ve anma günleri vardır. Her yıl temmuz ayının ilk hafızasındaki cuma günü ziyaret edilir.

KIRKLAR TÜRBESİ (KILIÇLAR)

Kılıçlar Köyü'nün yukarısındaki tepedelerdir. Buradaki yatanın sahibinin "Kırk Erenler" den olduğu rivayet edilir ve bu sebeple bu isimle anılır. Türbenin aşağısında

tepenin eteklerine doğru birbirinin aynı kirk kuyu vardır. Bu kuyuların suları yaz kuş kurumaz ve tükenmez. Bu sulardan içen hasta çocukların iyileşeceğini inanılır.

Ayrıca Dörtdivan'da uzun kuraklık olduğu zamanlar burada "Yağmur Duası" yapılr ki bütün yörenin halka türbenin başına toplamır ve Kırklar erenderinden himmet dilerler.

SEYH ABDULLAH EFENDİ TÜRBESİ (İLÇE MERKEZİ)

Dörtdivan ilçe merkezindeki "Cuma Camisi" diye bilinen camide sandukası vardır. Aslen Doğancılar olsu ve babasının adı Hacı Muderres Ahmed Efendi olduğu söylenir.

Ayrıca "Dörtdivanlı Hilmi" diye şöhret bulmuş halk şairinin de babasıdır. 19. yüzyılda yaşamıştır.

HİMMET DEDE TÜRBESİ (SAYIK KÖYÜ)

Sayık Köyü üzerindeki bir tepedelerdir. Yörede yaşayanlarca; "Himmet Dede", "Himmet Şih", "Ümmeş Dede" ve "Ümmet Dede" şeklinde değişik isimlerle anılır. Çevre

köylerden adak adamak ve duâ etmek için özellikle yaz aylarında ziyaretçiler gelir. Hımmet Dede'nin bir koldan Bayrâmiye tarikatına bağlı olduğu söylenir.

Unutulan Geleneklere Ağıt Hükmündedir

Zengin kültürümüzün can damarı oluşturan geleneklerimiz, bugün teknolojik gelişmelerin kurbası olup birbir hayatımızdan çok uzak gitmektedirler. Bu gidiş öylesine sessiz ve ağır oluyor ki bir turlu fark edemiyoruz. Ya da fark etmek istemiyoruz ilk zamanlar. Ama sonradan anıyoruz ki, hayatımızdan sessizce çekilen her gelenek vücutumuzdan koparılan bir damar oluyor. O zaman ise bedenlerimiz solup renksiz bir et yiğinına dönüşüyor.

Bu yüzünden biz yeni kuşaklar, ihtiyarlarımıza hangi vakit "Bir zamanlar..." diye bağıyan hayat hikâyeleri dindesel kendi nüzzeden geçiyoruz. Burada bizi etkileyen tek hâdisə; zengin geleneklere dolu olan geçmişimizin sıcak, içten ve samimi öyküsüdür. İşte onlardan bir tanesi...

YAYLA GÖÇLERİ

Yaylaya gidiş ve dönüşlerin ay-

nı bir yerı vardır yöreniz insanın hayatında. Adeta bir bayram günü hayatımı taşır yayla göçleri.

Köroğlu Dağları'na karları erimeye başladığı zaman göç hazırlıkları başlıyor. Bu günler genellikle Nisan sonu Mayıs başlarında rastlar. Büyükköy bir hazırlığa girişili herkesi bir telaş saradı. Yaylaya götürülecek kap-kacak, yiyecek ve giyecekler yiğildi bir kenara. Sonra öküzlere bakım yapılır, ambalar onarılır. Daha sonra eşyalar, gelinlerin çeyiz sandığı tırtılığında yerleştirilirler ambaya. Göç için firma komeçler pişerdi akşamdan. Ve sonunda göç edildi köyden yaylaya...

Göç sabah büyük bir hareketlilik oluşturdu köylerde. Köyde kalanlarla vedalaşıp düşünlürler yayla yollama. Gruplar hâlinde çıkardı öküz arabalarını köyden. Diğer hayvanlar ise daha erken yola çıkarır ve kovuknak (sürülecek) götürüldürler yaylaya. Öğle olduğu

zaman çayırlarda, akşamdan pişirilen kömeçler yenirdi topluca. O zamanlar yayla yolları bayram ederdi gelip gidenlerle. Oktuz arabalarının çığlığı sesler kutsal bir nağme gibi dolanırda kulakda. Yayla yolları bahar gürberini bu nağmeleri dinlemekle geçirirdi o zamanlar.

Mutluysu o zaman tozlu yayla yolları. Aladağ Yaylaları, Karacayır Yaylası, Kapaklı Yaylası, Kirazlı Yayla, Seyreçek Yaylası ve daha nice yaylalar mutluysu. Kısacası insanlar mutluysu o zamanlar. Ya şimdileri.

Hangimiz oküz arabalarını ile yaylaya çıkıyoruz. Kaçımız da mağaza göç komeçlerinin, hoşmehrimlerin, ekşili böreklerin tadı var. Ve kaçımız tozlu yollarda, binbir mazluma söylenen o telkek gürçülarını duyabiliyoruz. Evet hepsinden mahrum olduk bu güzelliklerin. Bu güzelliklerden malumu olmayan tek grup ise, o hâtaralar yüreklerinin derinlerinde nuakkadır bir sıra gibi saklayabilenlerdir. Geçmişe açılan penceremizi kapatmak karanlıkların şekil verdiği bir hayatın içinde baltak kendimizi.

Ahmet KOÇAK

(Doğançilar
Köyünden)

Not: Gelecek sayında Yayla Dönüşü göçler işlenecektir.

Karaçayır Yaylası'ndan bir görüntü.

Köy ve Köyün İdaresi

Köyler, geleneksel idari bir yönetimini koruyor. Köylerle ilgili düzenlemeye Tanzimat'tan sonra 1864 yılında çıkarılmış olan "VİLAYET NİZAMNAMESİ" kanunu ile gidişmiştir. Köylere tuzel kişilik tanınması ise 1924 yılında çıkarılan "KÖY KANUNU" ile olmuştur.

KÖY NEDİR?

Köy Kanunu'na göre köyi iş değnek açıdan tarihi yapılmıştır.

1- Nüfusu ikibinden az olan yurttaş köy denir.

2- Camii, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları olan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar, bağlı ve bağı ve taşalarıyla birlikte bir köy teşkil ederler.

3- Köy bir yerden bir yere göçülebilir veya göçüremeyen mahalle sahibi olan, kanunda belirtilen işleri yaparak başbaşa bir varlığıdır.

Köyler Mari kanada kurulurlar. Köy kırma yetkisi İşleri Bakanı'na tanınmıştır.

Köylerde yapılması gereken işler zorunlu ve isteğe bağlı olanlar olarak ikiye ayrılır:

ZORUNLU GÖREVLER: Köy sunum dâhilindeki batakkıkları kurutmak, köye su getirmek ve çeşme yapmak, İhtiyar Meclisinin istişare yapması içi köy odası, camii ve okul yapmak, köy halkının ekilimi ve dökümüne mahsulörünü, ağaçlarını her türbüt zarar ve ziyandan muafaza etmek gibi köyün sağlık, temizlik, yol, su ve okul işleri ile ilgili hizmetler köyün zorunlu görevleri arasında yer almaktadır.

İHTİYARI GÖREVLER: Köyün zorunlu olmayan, isteğe bağlı görevleri ise; köyde çamaşırlık, hamam, pazar ve çarşı yeni yapmak, soppitif faaliyetler düzenlemek, kingesiz çocukların sünnet ettirmek, kızları evlendirmek için yardım etmek gibi köy yararına olabilecek tüm iş ve hizmetleri sayabiliriz. Zorunlu işler köylü için bir kanan görevidir. Köylü zorunlu işleri yapmazsa cezalandırılır. İsteğe bağlı olan işlerde ceza yoktur. Ancak isteğe bağlı olan işlerde köylinin yansımadan çöju ister ve mülki amir onaylasa bu işlerde mecburi iş kapsamına girer ve yapmayı anılar cezalandırılır.

Köylende belirtilen bu görevler köy bütçesiyle giderilmeye çalışılır. Köyün bütçesi İhtiyar Meclisi ve Muhtar tarafından hazırlanır ve köyün bağlı olduğu mülki amir tarafından onaylanır. Köy gelitleri arasında imece ve salma önem taşır.

IMECE: Köyün zorunlu işlerinin yapılması için köy halleri ortaklaşa çalışmasına denir. Köy Kanunu imece ile ilgili İhtiyar Meclisine ve muhtar genel yetkiler vermiş olup bütün köy İhtiyat imece ile görevli kılmaktadır.

SALMA: Salma bir vergidir. Köyde oturanlar için, hane başına tezji edilir, hane oturanların kendilerine ait gelirleri olduğu takdirde bunlar da bir ayrı hane sahibi sayılır. Köyde madde ilişkisi olanlar da köyde oturmasalarla bu verginin muhatabıdır. Salma tezji edildikten her hanenin edene gitti gözünde bulunur. Salma mülkelleyiyetini ayıren veya neden ifa edemeyenler bedenen gelistirebilir. Salma Salma ya köylinin itiraz hakkı vardır.

Köy tuzel kişiliğinin organları ise, Köy Derneği, İhtiyar Meclisi ve Muhtar'dır. Muhtar, yürütmə organı, İhtiyar Meclisi ve Köy Derneği danışma ve karar organıdır.

KÖY DERNEĞİ: Köyde bulunan kadın, erkek bütün seçmenlerin oluşturduğu bir kuraldır. Köy Derneği, Muhtar ve İhtiyar Meclisi'nin sefer.

İHTİYAR MECLİSİ: Bu meclis iki tür nyeden oluşur.

A- Seçilmiş Üyeler: Köy Derneği tarafından seçimlerde seçilenler. Nüfusu bin'den az olan yerlerde 8, bin'den fazla olan yerlerde ise 12'dir. Bu üyelerin yarısı asıl yarısı ise yedek üyedir.

B- Doğal Üyeler: Köy öğretmeni ve Köy imamıdır.

İhtiyar Meclisi köylüler arasındaki anlaşmazlıklarla uzlaşturma yoluyla gidermeye çalışır, köyün zorunlu işlerini yapmayı anılarla ya da paylarım ödemeye enere para cezası verir. İhtiyar Meclisi haftada en az bir kez toplanır. İhtiyar Meclisi köy işlerini suraya kojar, imece ve salma karar verir. Köy multarının harcamalarını denetler, köy bütçesini kabul eder.

MUHTAR: Köy yönetiminin başı olup seçimle işbuşuna gelir. Muhtarla-

Av. İdris ATALAY

DİVANDER Muhasip Üyesi

rin görev süresi beş yıldır. Muhtar verilecek ücret önceden köy bütçesinden karşılanır. Muhtarlara aylık bağlanması ile ilgili yasa ile muhtarlara aylık bağlanmıştır.

Muhtarlara görevleri ikiye ayrılr:

A- Devlette ilgili olanlar: Kanunla, nizamdan duymak, köy sunum içinde dîrîk ve düzennîj sajlamak, salgın ve bulaşet hastahlıkları ilgili birimlere bildirmek. Köy orta malları korumak. Köyün orta malları devlet asıl gibi korumak, buna zarar veren veya el uzağanlar devlet malına zarar vermiş gibi cezalandırılabilir.

B- Köyle ilgili olanlar:

İhtiyar Meclisi ile istişare ederek yükanda belirtilen köyle ilgili işleri yürütmek, köy işleri için harcamak parayı toplamak, bir ay içinde nerelerde, ne kadar para harcamış ise bunun hesabını İhtiyar Meclisine vermek, köy tuzel kişiliğinin temsil etmek, köy işlerinde hem davacı hem de hastı olarak mahkeme de bulunmak, gerektiğinde avukat tutmak.

Köy multarına köyle ilgili işleri yaptığı sırada karşı gelen ve kötü söz sarfedeler, devlet memuruma karşı koynar gibi cezalandırılır.

Görevini gereği gibi yapmayan muhtarlar köyün bağlı olduğu yönetim kurulu karar ile görevden uzaklaştırılabilirler. Muhtarların köy yararına olmayan kararları da mülki amir tarafından bozulabilir. Fakat mülki amir muhtarın kararını bozarken bozma gereklisini de yazmak zorundadır. Mülki amir köy tuzel kişiliğinin başı olan Muhtara, belli bir konuya veya görüşü zorla kabul etmemez.

DÖRTDİVAN İLÇESİ İDARI VE MÜLKİ AMİRLER İLE MAHALLE VE KÖY MUHTARLARI TELEFON NUMARALARI

S.No:	Unvanı	Aminin Adı ve Soyadı	İş Tel	Evi Tel
1.	Kaymakam	Mustafa YILDIZ	331 45 03	331 22 22
2.	Belediye Başkanı	Mehmet AYNAGÖZ	331 41 59	331 41 16
3.	Jandarma Komutanı	Recep BAGCI	156-331 45 17	331
4.	Cumhunyel Başçevabı	Erkin BUYUK	331 24 48	331 44 85
5.	Savcı	Cemal KARAKUTÜK	331 25 58	331 27 36
6.	Hakim	Bayram TEMİZ	331 23 98	331
7.	Hakim	Necat YILMAZ	331 23 98	331 27 10
8.	İlçe Moltosu	M. Lütfi ÖKSÜZ	331 45 07	331 22 82
9.	Tanrı Sivil Müdürü	Tonur MENGULOĞLU	331 45 08	331 45 13
10.	Nüfus Müdürü	Ali YURDUSEVEN	331 45 18	331 45 13
11.	Yaşlı İşlen Müdürü	Muhittin KARABACAK	331 45 02	331 27 07
12.	Özel İade Müdürü	M. Ali BAYRI	331 45 04	331 22 19
13.	Marmarada	Ahmet GOÇEN	331 45 19	331 27 34
14.	Milli Eğitim Müdürü	Yasar COŞKUN	331 45 10	331 25 45
15.	Mıkt. Sağlık Ocağı Tabibi	Dr. Bektaş KORKMAZ	331 40 34	331
16.	İlçe Tanrı Müdürü	Mustafa TURHAN	331 42 60	331 42 19
17.	Adityo Yazı İşleri Müdürü	Rahmi İLHAN	331 24 38	331 35 63
18.	İlçe Seçim Müdürü	Mustafa OGÜZ	331 21 55	331 25 72
19.	İcta Müdüri	Tevfik KOLÇAK	331 24 36	331 25 00
20.	PTT Müdürü	Semihat ALTOK	331 44 15	331 44 16
21.	Orman İşletme Müdürü	Altmet YILMAZ	331 27 81	331
22.	SEDAŞ İşletme Şefi	Duman UZUNOĞLU	331 40 73	331 24 20
23.	T.C. Ziraat Bankası Müdürü	Hasret AYDIN	331 41 29	331 27 12
24.	Tanım Kredi Koop. Müdürü	Üzeyir YILMAZ	331 40 05	331 25 37
25.	Öğretmeneve Müdürü	İsmail KOÇAMAN	331 45 13	331 25 27
26.	Halk Eğitim Müdürü	Aydınçan ASLANTAŞ	331 45 14	331 24 12
27.	Milli Eğitim Şube Müdürü	Altmet TAŞDEMİR	331 45 09	331 42 00
28.	Dörtdivan Lisesi Müdürü	Hüseyin TINMAZ	331 41 50	331 40 06
29.	Gölcük Mkt. İkinci. Müd.	Mustafa OGZAN	331 40 35	
30.	Şehit Orhan Yalçın İlk. Müd.	Ahmet SEKERCI	331 20 85	
31.	Muhtarlar Derneği Başkanı	Serhatcan TAHTABACAK	331 25 55	
32.	Şehitler Derneği Başkanı	Aniz ODAYCI	331 25 56	

MUHTARLAR

1.	Çavuşlar Mahallesi Muhtarı	Bayram YILMAZ	331 41 24
2.	Kadıbır Mahallesi Muhtarı	Bülent ÇELİK	331 40 43
3.	Adaklık Köyü	Ismail GÜLER	331 44 28
4.	Adaköy Köyü	D. Ali ASLANTAŞ	331 25 43
5.	Aşağıdüğär Köyü	Hasan ÇAPKIN	331 45 87
6.	Aşağıesenyik Köyü	Hüseyin ÇANKAYA	331 47 40
7.	Bayramlar Köyü	Serafettin TAHTABACAK	331 44 87 - 331 41 38
8.	Bönoş Köyü	Altmet ÇELİK	335 35 04
9.	Cemalkele Köyü	Hüseyin DİNÇSOY	335 35 50
10.	Çalılık Köyü	Dursun KOCABAŞ	336 35 80
11.	Cırdak Köyü	Movlud CANDAN	334 31 43
12.	Çotıklören Köyü	Mahmut KOÇAK	335 37 24
13.	Çiller Köyü	Mustafa YILDIZ	331 47 80
14.	Deveciler Köyü	Veysel ÖZKAN	331 46 04
15.	Doğanalar Köyü	Hayrettin ATAS	331 47 90
16.	Doğan Köyü	Rıfat DEMİRİLİK	331 46 10
17.	Göbölör Köyü	Hacı UĞURLU	334 31 92
18.	Göçükler Köyü	D. Ali BULUT	331 44 34
19.	Hacettepe Köyü	Mustafa AKSOY	331 42 98
20.	Kargıbayramlar Köyü	Ismail CANLI	331 22 10
21.	Kılıçlar Köyü	Nuri ÇAKIR	334 30 83
22.	Kuruca Köyü	Dursun DOĞANAY	334 30 56
23.	Ortaköy Köyü	Yusuf DOĞAN	336 36 10
24.	Ömerpaşalar Köyü	Hasan DOĞAN	331 20 39
25.	Seytanlar Köyü	Serafettin ESENER	331 23 21
26.	Sorkun Köyü	Ali GÜLTEKİN	331 22 37
27.	Süslüler köyü	Ibrahim YILDIZ	334 32 42
28.	Yağlıcalar Köyü	Sait BAYKARA	335 36 73
29.	Yalıçık Köyü	Ismail AKALIN	334 32 57
30.	Yayalar Köyü	Abdullah ABAY	331 45 50
	Yukarıdüğär Köyü	Selih EROZ	331 25 17
	Yukarsayık Köyü	Kadir DEGERCAN	331 20 93

Dörtdivan'da Evlenme Olayı ve Aşamaları-II

Hazırlayan: Hıdır BOZ
Dörtdivan H.E.M. ve
(A.S.O.) Md. Yrd.

SERBET İÇME

Aşında bir söz kesme işi olarak yapılan "serbet töreni", iki şekilde yapılır: Eğer "başlık" ile birlikte yapılacaksa yemekli olur. Başlık işi olmazsa yalnızca serbet içilir.

Başlık parası; yurdumuzun hemen hemen her yöresinde olduğu gibidir. Serbet töreni ile birlikte başlık konusu da görülecektir, oğlan tarafı, kız tarafına gönderilecek taşlı ve yemek malzemelerini almak gönderir. Akşam, hoca ile birlikte oğlan tarafının yakın akraba erkekleri ve damadın annesi, abası veya kızkardeşleri ile birlikte kız evine giderler. Bu arada kız tarafının da kendi yakın akraba erkekleri ve gelinin kız arkadaşları davet edilir. Bayanlar evin aynı bir bölümünde gelini de aralarına alarak şarkılı-türkülü eğlenirler. Diğer tarafından da erkekler bir

başka odada başlık ve takalar konuşmumu görüşür ve sözü sayılan büyüklerin de araya girmeleriyle anlaşırlar.

Daha sonra yemek ve diğer ikramlar yapılır. Gecenin sonuna doğru, genellikle renkendirilmiş şekerli sudan oluşan "serbet" içilmesine geçilir. Hoca efendi dualar okur, önce ayrı odadaki geline içtilir, daha sonra hoca efendiyeye ikram edilir. Ardından da diğer konuklara sarayla ikram edilerek serbet töreni tamamlanır. Tören sırasında aynı şerbetten damada da gönderilir ve gönderilen şerbet kabı asla geri verilmeyez.

BAŞLIK

Geçmişti, ilkel toplumlarda kadar uzunsan "başlık", kelime an-

lamı itibarıyla, kadının güvenliği amacıyla danış veya onun ailesi tarafından gelinin ana-hababına ödenen değer sayılır. Prof. Orhan Türkdoğan, "iki farklı grup veya aileye mensup kişilerin birleşmesi karşısında kadın ekonomik değeri ve insancıl yerinin tamması ve savunması amacıyla tasar..." şeklinde tanımır.

Başlık, ilkel toplumlarda, değeri fazla olmayan mal, eşya ve öte beriden oluşurken, başka toplumlarda hayvan, ziynet eşyası ve para şeklinde kendini göstermektedir. Bu lisa açıklanmadan sonra dönen Dörtdivan ve yöresinde "başlık" geleneğinin nasıl uygulanlığına.

Dörtdivan ve yöresinde başlık konusu üç ayrı aşamada ama, mutlaka dâğından önce gündeme gelir: Ya şerbet töreni ile birlikte, ya baş başına veya nişan töreni ile birlikte yapılır. Çoğu ülkede baş başına yapılır. Şerbet töreninden kısa bir süre sonra, oğlan tarafının erkekleri (yakın akraba), kız evine giderler. Yemek

ve çay ikramından sonra iki dünür, sözü sayılan birkaç kişi ile birlikte aynı bir odaya geçerler. Burada başlık ve istenecek diğer eşyalar (başta altın olmak üzere...) üzerinde konuşulur, pazarlıklar yapılır. Bazan, tüm arabuluculara rağmen anlaşmanın olmadığı ve bu nedenle kız isteme işinin, bu noktadan itibaren sona erdiği de görülsel de buna fazla rastlanmaz. Çünkü özellikle oğlan tarafı, bu işi bir itibar konusu olarak ele alır ve ona göre değerlendirir.

Başlık ve diğer konularda anlaşıldıktan sonra odadan dışarı çıkarlar. Bir süre daha diğer misafirlerle oturulur, birlikte sohbet edilir. Kalıklaçığı zaman kızın kardeşlerinden biri, oğlan evinden gelenlerden birinin (genellikle varlıklı biri), ayakkabısını saklayarak bahşiş istediğini ifade eder ve sonuca haleşini alarak ayakkabıyı iade eder. Bu arada oğlan tarafının erkekleri de, giderken beraberlerinde ufak-çekik, cebe sığaçak türden eşyayı da gizlice alarak oğlan tarafına götürür ve damada teslim ederler. Yaptığımız görüşmelerden öprendiğimizde göre, eskiden bu genelik o kadar fazla uygulamıştı ki, kız evinden hali dahi pencereden dışarı atılmak suretiyle götürüldüğü olurmuş.

EL ÖPTÜRME VE NIŞAN: Bu zamana kadar yapılan işlerin ta-

mamunda, ya sadece erkekler veya kadınlarla erkekler ayrı ayrı bulunurlarken, ilk kez oğlan tarafı, kadın erkekli (damat hariç) kız evine giderler.

El öptürme geleneğinin, bana göre iki anlamsı olabilir. Birincisi oğlan tarafının yakın akrabalarının gelinle tanışması, gelinin de onları tamamış, ikincisi de; bu aşamadan sonra, artık oğlan tarafının müstakbel gelini kabullenip sahiplenmesinin bir göstergesidir ki, bence bu ikinci düzüncede daha ağır basmaktadır. Son yıllarda bazı çevre-

gelin, törende bulunanların; kadın erkek, büyük-küçük herkesin elini öper. El öpme sırasında büyüler gelinin avucuna para koyarlar. Böylece nişan öncesi son tören de tamamlanmış olur.

Tören dağılırken damadın anne ve babası, kız evine eksiklerinin veya başka bir istek ve ihtiyaçlarının olup olmadığını sorarlar. Artık gelin baba evinde bir misafirdir. Düğün gününe kadar hemen hemen bütün ihtiyaçları oğlan evi tarafından karşılanacaktır. Belirli gün ve bayramlarda, çeşitli bediye-

ler almalarak kız evine git dilecek, kurban bayramında da bir kurbanlık köç almak altı takılıp süsleneceler ve kız evine götürülecektir.

El öptürme töreni de tamamlandıktan sonra, nişana yakını kız ve oğlan

lerce gelinin, erkeklerin içeresine çakılmasının doğru olmadığı gereklisi ile "el öptürme" geleneğine karşı çıkmıyor olsa da, halen bu gelenek yaygınlığı koruyarak devam ettirilmektedir.

El öptürme; damadın, kadın erkekli yakullarının ve gelinin yakınlarının katıldığı bir törendir ve kız evinde yapılır. Her zaman okluğu gibi yine baremlik-selamlik olarak ayrı odalarda oturulur, yemekler yenir, ikramlar yapılır. Daha sonra oğlan tarafı, getirdiği hediyeleri geline takar. Takıdan sonra

tarafından bir kaç kişi, -ki buular; gelinin anne babası, yengesi, aynı şekilde damadın anne babası, yengesidirler,- bir araya gelerek "pırtı" alışverisine giderler. Pırtıdan kasıt; daha çok geline ve yanlarına gitmeyecek ve kuması alınamasıdır.. Birlikte bir manifaturacuya gidilir. Elbiseler, çamaşırlar, kumaşlar, aynakkabular vs. alır. Ardından bir kuyumcuya gidilerek yaluszca gelin için çeşitli altı takılar ve yüzük alınarak "Pırtı" alışverisi böylece tamamlanmış olur.

(• Devam edecek)

KÖYLERİMİZİ TANIYALIM

Aşağı ve Yukarı DÜĞER KÖYÜ

Aşağı ve Yukarı Düger Köyü Dördivan'ın güneyinde ilçeye 5-6 km uzaklıkta bir yamacın eteğinde kurulmuştur. Tarihçesi hakkında belgelere dayalı kesin bilgiler olmamakla beraber Türkmen Köyü olduğu DÜĞER isminin DÜĞER olarak değiştmeye uğraması ile anlaşılmaktadır. Köyde bulunan yaşıtların daha önceki atalarından edindikleri bilgilere dayanarak; köy ilk defa şimdiki Sayık Köyü'nün mezarlığının bulunduğu mevkide kurulmuş; zamanla göçler nedeniyle çevrede kısa zamanda yerleşim yerleri olmuş; Düger Köyü halkı yayla kültürünün etkisi ile ilk yerleştiği yeri terk ederek geniş ormanların bulunduğu şimdiki köyün yerine yerleşmişlerdir.

Yukarı Düger Köyünden

Bekir ÖZALP - Recep ŞENGÜN

Değerli hemşehrilerimiz, ilk sayımızdan itibaren sizlerin katkılarıyla ilçemize bağlı köy ve mahallelerin ekonomik, sosyal, tarihi ve kültürel değerlerini tanıtıyoruz. Anacımız gurbette ilçemizi tamamı fırçaltı bulamayan hemşehrilerimize değerlerimizi anlatmak. Bu sayımızda ilçemizin şirin iki kardeş köyü olan Aşağı Düger Köyü ile Yukarı Düger Köyü'nu bir arada tanıtmaya çalışacağız.

Aşağı ve Yukarı Düger Köyü Dördivan'ın güneyinde ilçeye 5-6 km uzaklıkta bir yamacın eteğinde kurulmuştur. Tarihçesi hakkında belgelere dayalı kesin bilgiler olmamakla beraber Türkmen Köyü olduğu DÜĞER isminin DÜĞER olarak değiştmeye uğraması ile anlaşılmaktadır. Köyde bulunan yaşıtların daha önceki atalarından edindikleri bilgilere dayanarak; köy ilk defa şimdiki Sayık Köyü'nün mezarlığının bulunduğu mevkide kurulmuş; zamanla göçler nedeniyle çevrede kısa zamanda yerleşim yerleri olmuş; Düger Köyü halkı yayla kültürünün etkisi ile ilk yerleştiği yeri terk ederek geniş ormanların bulunduğu şimdiki köyün yerine yerleşmişlerdir.

Düger Köyünü yerlesime açanlar

iki kardeşim. Çocukları fazla olan büyük kardeş şimdiki Aşağı Düger Köyü'nün bulunduğu yere yerleşmiş. Çocukları az olan küçük kardeş de Yukarı Düger'e yerleşmiş; zamanla bu iki kardeşin çoğalması ve dışarıdan gelen göçler Aşağı ve Yukarı Düger köylerini oluşturmuştur. O günden bu güne kadar iki kardeş köy çevrede DÜĞER KÖYÜ olarak bilinmektedir.

Aşağı Düger Köyü'nden bir görünüm.

Her iki köy hâlla da atalarından aldığıları kültürde bağlı olarak; örf ve adetlerini yaşatmaktadır, her konuda birlikte hareket etmektedirler. Mükarrer dini bayramlarımız, ramazan ve kurban bayramı namazları Aşağı Düger Köyü Camiinde kılınır. Bayramlaşmalar yapılır, namazdan çıkış Yukarı Düger halkı Aşağı Düger'in bayramı odalarında misafir edilir, burada sohbetler yapılır, yemekler yenir. Ertesi gün aynı şekilde Aşağı Düger halkı Yukarı Dügerliler açırlar. Ölümleri,

düğün vb. gibi olaylarda acı ve sevinç birlikte paylaşılmaktadır. Yine eski geleneklerden olan; baharı karşılama (AK YEL) adı altında Yukarı Düger Köyü mezarlığında topluca düşler edilir.

Düger Köyü ile özdeşleşmiş bir cennet taamı vardır. O da meşhur Düger kabagıdır. Düger kabagının meşhurlığını ifade eden şöyledir: İlginç bir olay yaşandı.

İlçemizde her yıl cylol aylarında panayırlar kuruılır. Panayırların birinde bir çocuk kaybolur. Hava kararmaya başlar, çocuk köyüne gitmek üzere yola koyulur. Ancak yolu şaşırır ve Adakumuk Köyüne düşer. Burada ailenin biri çocuğunu evine misafir eder. Çocuğa: Nerelisin? Kinalerden sin diye sorarlar, çocuk bir tırtılı cevap veremez. Ev sahibi yatalı bakalmış, sa-

bah ola hayrola der ve yatarlar. Nişayet sabah erken çocuk uyansı ve "Ana kabak" der. Bunu duyan ev sahibi: Göttürün bu çocuğu Dügerliymiş der. O gün bu gün Düger Köyü halkı çevrede "Kabaklı" lakabı ile anılır.

Düger Köyü'nün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanır. Son zamanlarda modern tavşık kümesciliği yapılan aile sayısında artışlar olmuştur. Bunun yanında bütünlük hayvan besiciliği ve arıcılık yapan aileler de vardır. Tarımsal ürünler olarak başta pat-

tes yetişirilmekte, bunun yanında arpa, buğday tarımı yapılmaktadır. Meşhur Düber kababı eskisi kadar olmamaktadır.

Bütün bu ekonomik faaliyetlere rağmen nüfusun artması ile tarım alanları yetersiz kalınmış; gençlerimizin büyük bir kısım çeşitli iş kolunda çalışmak üzere Bolu, Ankara, İstanbul gibi büyük şehirlere gitmiştir. Muteahhitlik yapan hatta yurt dışında çalışmalarımız da vardır.

İçerimizin en önemli sorularından biri olan GÖV; Düber Koylerinde de yaşamaktadır. Koylerimizde haneler işlenmektedir, nüfus gittilçe azalmaktadır. Son yapılan nüfus sayımında Aşağı Düber Koyundaki 310, Yukarı Düber Koyunda 325 kişi tespit edilmiştir. Göçün önlenmesi, insanların iş imkânı sağlanması için iş adamlarımızın yöreimize yatırım yapmasının arzu ediyor, bu konuya DIVANDEY'in öncülük yapmasını istiyoruz.

Düber Koylerinde de Yardımlaşma, Dayanışma Derneği vardır. Muhtar Demek İşbirliğinde İMECE usulü ile okul, cami, yol, köprü, çeşme, çamaşırhane gibi koy ortak malları yeniden imar edilmiştir. Cenaze acıları paylaşılmaktır, gerekli hizmeti yapılmaktadır. Halkımız son derece misafir-pervendir. Misafirini "Taş misafiri" kabul eder, elinden gelen hürmeti göstermekten sonsuz sevinç duyarlar.

Düber gençleri Dörddivan'da düzenlenen futbol turnuvalarında dere-

celere girmiş, bir çok kupa kazanmıştır. Köylerimizde okuma yazma oranı oldukça yüksek olup; son yıllarda yüzde yüzlerle ulaşmıştır. Bu nedenle olarak köyden kayma-

larında okumaktadır.

Tekke'de Ümmü Kemal Hazreti'nin yan başında medfun olan Şih Ahmet Efendi aslen Düberli olup; Bekirgil sülalesindendir. Şih Ahmet'e ait bir kılıç hâfen bu sülalede bulunmaktadır. Bu kılıçla ilgili olarak şöyle bir vakâ anlatılır: "Bekirgil ailesinden birisi bu kılıç vakıtle köyden geçmekte olan koynu tıccarın bir koynu karşılığı satar. Tıccarlar koynu çıkışındaki alanda konaklarken kılıç harekete geçip kesme tehdidine bulunur. Bunu üzerine kılıç aldıkları gibi geri verirler. Kılıç birkaç defa yanmış ve biraz eğilmiş. Düzeltmek için denizci çekicile vurduguunda, çekic her defasında demirinin başına da vurmuş. O gün bugün bu kılıç ocluğunu giibi korunmaktadır."

Düber Koyu ormanlı köyün okinşinden ORKÖY'e bağlıdır ve "Orman Köyleri Tarımsal Kalkındırma Kooperatif" kurulmuştur. Ormanlı zaman zaman kesim yapılmaktadır. Kooperatif aracılığı ile kesim esnasında koylumuz çalışmaktak odu ihtiyacını karşılamaktadır. Ancak bu kesimlerin, bazen dozajı kaçırılmakta adeta lütfen yapılmaktadır. Bu konuya herkesin dikkat olması gereklidir. Bizzat sonra gelen nesillerde de doğal güzelliklerimizi görme fırsatı tanımış, hatta daha güzel bir çevre oluşturmak için gayret göstermeliyiz.

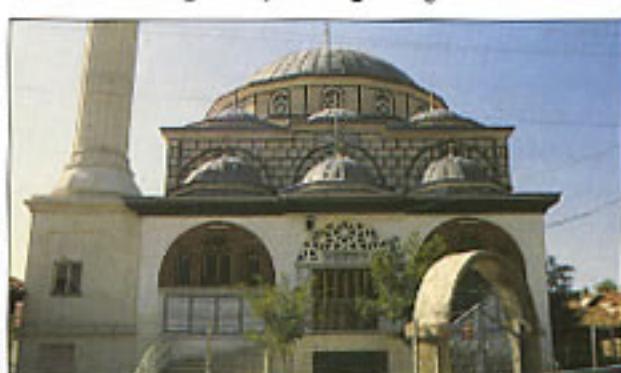
Tertemiz havası, yeşil ormanları, soğuk sular ile yayalarımızı, doğup büyüdüğümüz köyümüz, dost ve akrabalara münahâmet dileyk ve temennileyle Allah'a emanet olunuz.

Yukarı Düber Köyü Camii çevre düzenleme, imce usulü yapılmırken.

Yukarı Düber Köyü'nün genel görünümü.

kam, doktor, mimar, mühendis subayı, öğretmen, sağlıkçı, teknik eleman vb. elemanlar yetiştirmiştir. Bir çok genç de üniversitenin çeşitli dal-

DİVANDER'e başarılar dilerim

Değerli Dörtdivanlı hemşehrilerim:

Gerede ilçesinin güzide beldelerinden biri olan Dörtdivan nahiyesinin aramızdan ayrılmaması bizleri hem üzmemiş, hem de sevindirmiştir. Üzülmemiz güzide belde bizim insanının belgeler üzerinde bidden ayrılmamasıdır. Sevinçliyiz, çünkü gelişen, büyuyen ve kendi ayakları üzerinde durabilen bir gence ulaşmak ilçe olması onur vericidir. Belgeler üzerinde idari olarak ayrı gözüksek de göntüler olarak birlik içerisindeyiz.

Mehmet Ziya KAHRAMAN
Altundağ Belediye Başkanı

Altundağ ilçemiz hudutları içerisinde özellikle Önder, Hacılar, Başpınar, Ulubey ve çeşitli mahallelerinde yaşamlarını sürdürden Dörtdivanlı hemşehrilerim bulummaktadır. Geçim şartları yüzünden topraklarından ayrılp, buralara gelen dostlannıla birlik ve beraberlik içerisinde olmak gurur vericidir. Çeşitli meslek dallarında çalışan hemşehrilerimle kaynaşarak, onların sorunlarını dinleyerek hep birlikte el ele vererek çözümler üretmek şanımızdır.

Dörtdivanlı dostlarının kurdukları DIVANDER'in çalışmalarını yakından takip ediyorum. Başarılı bir çalışma ortam yaratmaları gurur vericidir. Elinden geldiği kadar şahsi olarak destek vermeye çalışıyorum ve çalışacağım. Tüm hemşehrilerimi de kitle örgütleri içerisinde görmek istiyorum. Çünkü birlikten kuvvet doğar. Ister dernek, ister vakıf olsun birlik içerisinde hareket edebilmek güç, kuvvet demektir. Bu birliğin Dörtdivan'ın kalmasına da önemli bir yer teşkil edeceğine manumızdır. Dörtdivan inşallah kısa zamanda gelişen, kalkınan bir ilçe olacaktır. Bu düşüncelerle değerli hemşehrilerime çalışmalarında başarılar ile ailece iki cihan saadetleri dilerim.

SİZLERDEN GELEN

**Yayla Şenliği'nde
Çocuklar İçin
Ne Yapmayı
Düşünüyorsunuz?**

Ömer DEVECİOĞLU
Ortabayır Hanman Sok. N: 12/2
Gültepe/İSTANBUL

Ben İstanbul'da doğup büyümekte olan 10 yaşında ve ilkokul 4.sınıfı giden kılcılık bir Dörtdivanlı'yım.

Ben köyüm ve yaylamı o kadar çok seviyorum ki öğretmenimin bana resim veya kompozisyon yazdırıldığı zaman ben köyüme ilgili kompozisyon yazıp yaylamamızın resmini yapıyorum. Hep de 5 alıyorum.

Doğa ile ilgili Bolediye'nin düzenlediği resim yarışmasında 20.000 resim arasında 2. olarak ödül almam. Aslında ben bu resimde kendi memleketime olan özlentimi dile getirdim. Benim belcam da el kamerası ile amatöre her Dörtdivan'a gittiğimde yaylaya gidip filme alarak çekiyor ve misafirliğe gelen arkadaşlarına, çevresine seyyrettirmekten zevk alıyor. Ümraniye'deki dernek yonetimine seçildi, tahsili olduğu için dernek katibi oldum. Ve ben yayla şenliğine gittiğim zaman orası çok eğlenceli ve sizinle tamşanık istiyorum. Yayla şenliğinde çocuklar için bir şey yapmayı düşünüyor musunuz? Hepinize görevinizde başarılar diler ve ellerinizden öpürüm.

**Yöremizdeki bir Söğüt
ağaçının gövdesinden çıkan
Cam dalı, İlginç değil mi?**

BAHAR RÜZGARI

Bir sis çökmüş ovannın üzerine
Çözülmeye başlamış bahar buzları
Sisin arasından gökyüzüne
Avuç açmış soğut dalları.

Buzların altından kar sulanı
Halil şırılışları akyor
Ta uzaklarda Körülü dağı
Beyaz örtüsüyle yatıyor.

Ulusu bulanık, coşkun
Çaltı, çırptı buz taşıyor
İlkhabara hazır ol gönülm
Bir uzun lors daha bitiyor.
02.04.1996

ZAMAN

Üç ayrı renk siziyor
Odakındaki iç ayrı peaceceden
Üç ayrı güzel geziyor
Biri sudan, biri yerden,
Biri de gökten.

Su mavi, Gök beyaz, Yer yeşil.
Gözü mavi, teni beyaz,
Fıstımı yeşil.
Bak yine karıştı hislerim
Şimdî bu duygularım,
Yeri ve zaman değil.
21.05.1996

Mustafa YILMAZ
Halk Eğitimi Merkezi ve (ASO)
Döner Sermaye Saymam

21 MAYIS'TA SEL FACİASINDA HAYATINI KAYBEDEN PELİN GÜNDÖĞAN'IN HATIRASINA

Doksan sekiz yılının Mayıs ayı,
Gök delindi sardı sular bastı ovayı,
Gözü yaşlı bırakıp da anayı,
Sellere karışıp gitti bir çocuk.

Görülmemiş idi feliketin böylesi
Bir bahar gününün ikinci ile öğlesi,
Odum toplamaya koştu köylünün cümlesi,
Ellerle karışıp da gitti bir çocuk.

Kusur göstermezdi büyüğe hürmette,
Allah'da ecerini verir elbette,
Şimdî Huriler ile Cennet'te,
Güllere karışıp gitti bir çocuk.

Daha yeni girmişi on bir yaşına,
Babasını da takip gitti peşine,
Böyle acı gelmesin dostlar başına,
Kullara ibret olup gitti bir çocuk.

Ahmet KOÇAK

KÖPMÜSUZ

Hesretiz birlikte seveyse,
Aynı düşüncük, ne olsun bize ?
Yaşamı, harsı, karancı diley,
Köpmüşüz ne yazık, hemşehrilikten.

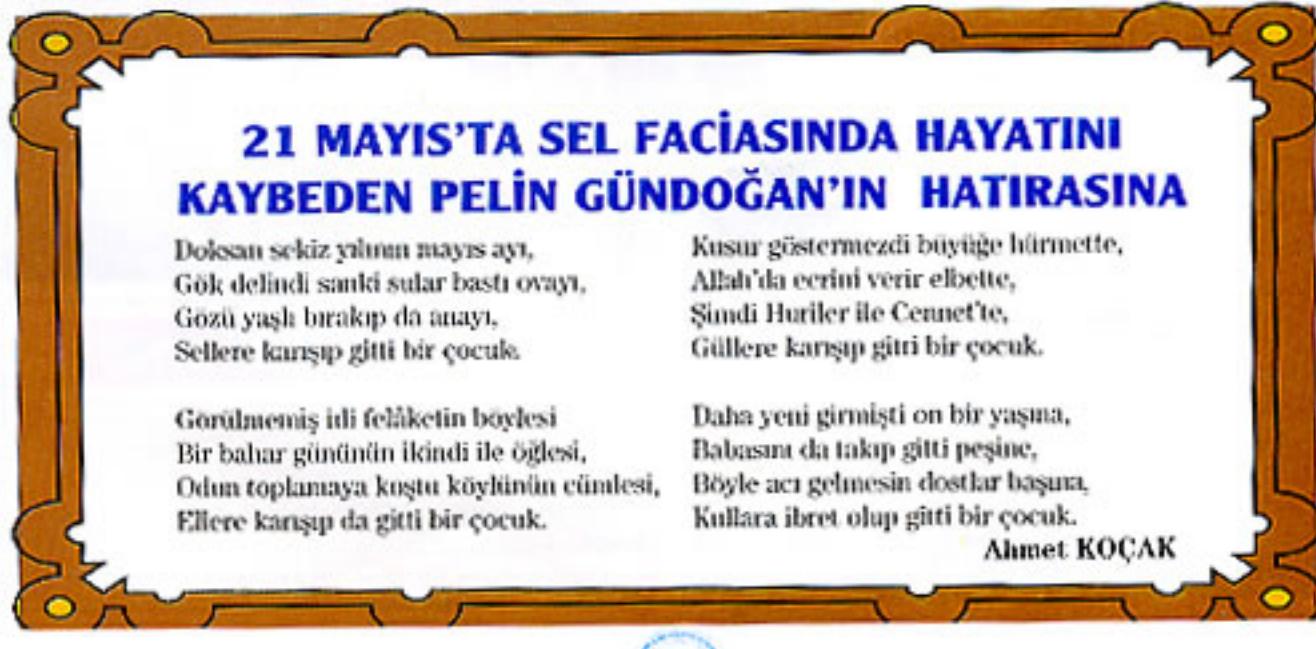
Yalınlıkta, Adakentlik, Çardaklı,
Hani oede topeğim, Dörtdivanlık,
Geçim telaşına düşenler issızları,
Köpmüşüz ne yazık, hemşehrilikten.

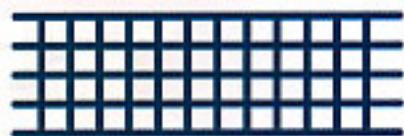
Ankaralının çevresi Dörtdivanlık,
Olmuş Önderlik, Şentepelik, Sincanlık
Terk etmiş kolyunu, delemle sıkayı,
Köpmüşüz ne yazık, hemşehrilikten.

Ancıca yegemini, akrabası hasonunu,
Kocunu homayunu, dayı yegemanı,
Tümuznâz olmuş, hemşehrî hemşehrîstî,
Köpmüşüz ne yazık, hemşehrilikten.

Gelin birlik beraberlik ölçülerin,
Sevgi ve saygıyla dostluk kuruldu,
Divan-Derle hayvanları, Dörtdivanlıları
Silâdu, hemşehrilikten ayrılmayalı.

Ramazan ZAMAN
Yılın İlk Mevsiminden

Dörtdivan'da Jandarma Kupası Voleybol Turnuvası Düzenlendi

Jandarma Teşkilatının kuruluşunun 152. yıldönümü münasebetiyle Dörtdivan'da düzenlenen Voleybol turnuvasına toplam 12 takım katıldı. Çok zevkli ve çekişmeli geçen maçlardan sonra finale kalan Orman Müdürlüğü ile Yediel A.Ş. takımları 14 Haziran 1998 günü karşı karşıya geldi. Büyük bir çekişme içinde geçen maçı 3-2'lik skorla kazanan Orman Müdürlüğü takımı şampiyon oldu.

Yediel A.Ş. ikinci, Lise Müdürlüğü takımı ise üçüncü oldu.

Dörtdivan Lisesi Kapalı Spor Salonu'ndaki maçlara büyük ilgi gösteren Dörtdivanlılar bu tür sportif faaliyetlerin her zaman tekrarlanması temennisiinde bulundular.

GENÇLİK KOŞUSUNU ORHAN ÖZCAN KAZANDI

Dörtdivan İlçe Jandarma Komutanlığı tarafından düzenlenen Gençlik Koşusu 19 Mayıs 1998 günü yapıldı. Dülger Köyü'nde başlayıp Lise binası önünde sona eren 2000 m.lük koşuya 33 kişi katıldı.

Bayramlı Köyü'nden Orhan Özcan'ın birinci olduğu koşuda Sorkun Köyü'nden Musa Vural ikinci, Jandarma

Komutanlığı'ndan Bülent Kara üçüncü, yine Jandarma'dan Hüseyin Yiğit dördüncü, Kadılar Mahallesi'nden Serkan Yıldırım beşinci oldu. Birinciye tam, ikinciye yarım, üçüncüye ise çeyrek Cumhuriyet altın ödül olarak verildi.

Ödüller Yediel A.Ş. tarafından karşılandı.

GURBET

Ben bir yana düşlüm silam bir yana.
Aynılıklar, aynılıklar hep bana,
Bir gönüm var acılarla aşına.
Yol oldum yol gurbetlere eklendim.
Garibliği, yalnızlığı yükledim.
Herşeyden çok ozanları özledim.
Türküler, ozanları özledim,
Can dostun bir mektubunu gözledim,
Ey kardeşim, anam, babam, sevgilim.
Hayaliniz, hatırınız teselliim.
Ufuklarda güneş doğup batando,
Yüreğimi gece sancı tutando,
Malum olur ahvaliniz vatanda,
Gün geçirdim bînbîr melâl içinde.
Hor görüldüm, hor bu muhal içinde.
Anlatması zor bu yâbân hoyratır,
Kader yolu uzun ince Sırat'ır,
Gözlerimde yaşlar Dicle - Fırat'ır,
Çektiğimi çekmemiştir kimseler,
Bu yokuşu çekmemiştir kimseler.
Köroğlu'na seslendigim dağlar hoy,
Kâh coşup kâh hislendiğim dağlar hey,
Ab-i hayat pınarlarını sizdedir.
Ve asılık çınarlarını sizdedir,
Yeşil yeşil gülümseyen ovalar,
Bulullarda katar katar tûmalar,
Bacaları dumanlı şen yuvalar,
Çocukluğum toprağında taşında.
Çiçek çiçek baharında kişanda.
Rüyalarım renk, renk, an, an İstanbul,
Şîr, şîr, destan, destan İstanbul.
Nerden baksam bütün cihan İstanbul,
Arada ne bir perde ne bir duvar.
Yakınığım, uzaklığım ne kadar?
Gökubbelenin al kartalı bayragım,
Sevdaların en kutsalı bayragım.
Turkoğlunun istiklali bayragım,
Rüzgârlara bırakıver kendini,
Her zorremle seyredeylim ben seni.
Selâm olsun gönüllere, dillere,
Selâm olsun bülbüller, güllere,
Selâm olsun bizden bizim illere,
Bir ateş ki yanar, döner içimde.
Bir hasret ki kanar, kanar içimde...

Servet YÜKSEL, Karanfil Düşleri, Şîrler 1993.

DÖRTDİVAN'A ÖZGÜ KELİMELER

Aha	: İşte
Avu	: Zehir
Ağnannmak	: Hayvanların debelennmesi
Bağırdak	: Çocukdan besiye sarmak için kullandan sargı bez.
Baynimak	: Bünyâtı gelişmek.
Benillemek	: Aniden irkilmek, şaşrmak.
Curu	: Sulu, sıvıh olan.
Çapar	: San
Deşsek	: Yatak, döşek
Dığdeber	: Baştan ayağa
Epsem	: Aptal, beceriksiz
Evecen	: Aceleci
Eskeri	: Çivi
Essah	: Doğru, gerçek
Ezâ etmek	: Buşağılığı dilemek
Gücenmek	: Dartlmak
Hamayh	: Büyük muska
Here	: Küçük, ufak.
Horata	: Erkeklerin lona gecesi
Husa	: Dert, tasa
Irak	: Uzak
İlküdüñ	: İlk çocuk
Kendürük	: Ekmek yapmak için üzerine konulan örtü
Kesenkes	: Muhakkak, mutlaka
Lâbit	: Kesintikle
Löbet, İebet	: Nöbet, sıra
Musaf	: Kur'an Kerîm (kitap)
Öğrende	: Öküzleri yürütmek için kullanılan ince uzun değnek.
Öğüske	: Rüzgar, yel
Öz	: Dere, ırmak
Peskir	: Havlu
Sabi	: Çocuk
Seğırtmek	: Koşmak
Somun	: Ekmek.
Sükkm	: Nezle, grib
Tepsermek	: Kurumaya yüz tutmak.
Ugra	: Ekmek yaparken hanur yapmasına diye kullanılır.
Urba	: Elbise.
Yeni yetme	: 13-15 yaşındaki genç.
Yerme	: Kotüleme
Yükklik	: Yatak konulan dolap.
Zahra	: Hayvanlara verilen ot, saman vb. şeyler.

BOLU İLİ DÖRTDİVAN İLÇESİ HARİTASI

